Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0001

Ex Libris
D. Guil. Gesenii.

A. 663.
0.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0002

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0003

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0004

COMPENDI/
VM HEBREAE
CHALDEAE
QVAE GRAM
MATICES
PER
MAT/
THAEVM
AVRIGAL/
LVM:.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0005

DE ELEMENTORVM APVD HEBREOS DIVISIONE.

ELementa diuiduntur apud hebreos cum in Literas tũ in voces, Litere alphabeti sunt figuræ, voces vero notulæ adiunctæ.

DE LITERIS HEBRAEORVM.

HEbrei tantum duabus & viginti literis vti solent, quas contra latinorum grecorumque consuetudinem & scribunt & legunt.

 De figuris

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0006

AD D. GASPAREM GLACIVM
MATTHAEVS AVRIGAL.

Si cupis Hebreæ, cœlestia grammata, linguæ,
Si ſacra, uis Solymis pingere uerba, notis
Si cupis ætherei, quid habent bene noſcere uates
Si uis uera, pium, ſcripta docere, gregem
Limoſa, noli latices haurire, lacuna,
Si ſapis, e liquido præbibe fonte magis
Ac lege de tali, quem ſcripſimus arte, libellum
Sic breue comperies, candide Gaſpar, iter.

KOEN. FRIED.
UNIVERS.
ZU HALLE

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0007

Resch	Cuph	Zadi	Pe
R	Q	Z	P
ר	ק	צ	פ

Taph	Schin
Th	S
ת	ש

Porro ש duplicem habet potestatem cum puncto יְמִין in dextero cornu ſch valet ſic שׁ, cum שְׂמאל autem in ſiniſtra parte eſt s ſimplex hoc modo שׂ.

DE DIFFERENCIA LITERARUM.

Litere partim vocales partim conſonantes nominantur. Vocales

DE FIGVRIS NOMINIBVS ET POTESTATE LITERARVM.

Daleth	Gimel	Beth	Aleph
D	G	B	A
ד	ג	ב	א
Cheth	Zain	Vau	He
CH	Z	V	H
ח	ז	ו	ה
Lamed	Caph	Iod	Teth
L	C	I	T
ל	כ	י	ט
Ain	Samech	Nun	Mem
A	S	N	M
ע	ס	נ	מ

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0009

NOnnullæ literarũ figuræ inter se ualde similes apparẽt, vt נ & ב, ן & ו ז, ח & ת, ס & ם ד & ך ר. item ה & ח, proinde visu accurato potissimũ opus tibi erit ad discernendum formas earundem quo minus in ipso statĩ (vt aiunt) limine inpingas.

DE COGNATIONE.

ITEM, non paucæ quæ a natura plurimum habent affinitatis, crebro transeunt in affines, sed ita tamen ut neque singulæ in singulas mutentur, verum cognatæ

quidem numero ſunt quatuor ע & אוי Conſonantes vero xviij. בגדהזחטכלמנספצק רש & ת , ex vocalibus י & ו nō ſe-cus ꝙ i & u apud latinos in cō-ſonanciū poteſtatē interdū abeūt. Porro hę quīque literę כמנפ & צ in calce dictionū ſic ſemper reperi-untur ךםןף & ץ quæ tamen a prioribus neque prolaci-one, neque poteſtate, ſed figuris tantum differunt. At ex duabus aſpiracionibus ח & ה , alterā tenui alteram autem craſſo proferimus ſpiritu.

DE SIMILITU-DINE

lore literarũ (diducto in hoc apte oris rictu) pronũctiari volunt.

Prima est a obscurum, rotundoque ore ipsam enũctiamus, signum eius est ָ & קָמֵץ vocatur.

Secunda a subtile ac clarũ, cui פַּתַּח nomen est ab aperiendo, eo ꝙ magno oris hyatu efferat̃, hac signat̃ linea ַ & infra literã prepetuo positã inuenies, ad discrimen רַפֵּה.

Tercia e durum duobus notata punctis, hunc in modum ֵ & צֵרֵי dicitur

Quarta e m̃olle, cuius pictura est ֶ & eam סֶגוֹל appellamus.

Quinta i atqꝫ est eiusdem cũ i latino pronunctiatiõis & sub literis scribitur, sic solitorio pun-

 cto

tantũ, in cognatas, id quod primum literę dictionis אֶהֱוִי ostendunt, deinde פ & ב. Preterea ס ז שׂ sinistrum & צ. Postremo eciã שׁ dexterum & ת raphatum persæpe inter se variantur.

DE NOVEM VOCIBVS ET PRONVNCIACIONE EARVM

VOCES, non eo quo apud Latinos more proferuntur mixtę alphabeti characteribus, Sed seorsum a vocalibus & lineis & punctis signantur, quæ pro valore

Nona & vltima קִבּוּץ שְׂפָתַיִם a cõtrahendis labijs nomẽclaturã est sortita ita format̃ ֻ in proferendo u gallici sonum imitatur, qui inter i & u apud nos obtinet medium.

DIVISIO VOCVM.

Semper Longæ

קָמֵץ sine שְׁבָא & צֵירֵי longæ sunt.

Breues

שְׁבָא פַּתַּח & סֶגוֹל prepetuo breues.

cto . quē hebrei חִרִיק nominãt.

Sexta o agreſte nomen eius חוֹלֶם & ſupra literam ſemper locum tenet ita tamen ne רְבִיעַ accentus appareat.

Septima o exile, ac שְׁבָא vel חֲטַת dicta, hoc modo pingitur, infra literam, eam raro vel nunq̃ legimus, & componitur cum ◌ַ ◌ָ & ◌ֶ in hunc modum ◌ֲ ◌ֳ ◌ֱ.

Octaua .ipſi vau tantum ſeruit ſine alio addito puncto ſic וּ, in ꝓlacione perq̃ ſimilis u vocali latinæ nam pleno exprimitur ore vnde & nomen habet מְלוֹאפּוּם cum alioqui שׁוּרֶק cognomine gaudeat.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0015

ARTIFITIUM PUNCTANDI USU POtius q̃z regulis perdiscendum.

NE que propterea punctandi sciencia statim a quouis percipitur, nisi diutina ac diligenti diuinorum librorum lectione atque adeo euolutione, neque etiam e quolibet exemplari, nisi probe castigato & plane sine mendis, siquidem talis est res, quæ videt̃ assiduo magis exercito, quam multis probari regulis.

DE NUMERO HEBREORUM.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0016

חִירֶק præſente י longa eſt, ſemoto י, ſub qualibet etiam litera breuis. חוֹלֶם cū וֹ longa ſine ו breuis, ſic שׁוּרֶק. Si habet וּ ꝑducta eſt, ſin minus, correpta. Aduerte שׁוּרֶק vocabulo & מְלוֹפאוּם & קֶ קִבּוּץ שְׂפָתַיִם dici

At libet hoc loco exempli gracia duos perq; eleganteis verſiculos e Parpinianenſi poeta adijcere Sunt autem Iambici ſenarij.

קְנֵת חָכְמוֹת קְנֵת בִּינַת יְדִידִי
אַל תַּתִּיר לְנַפְשְׁךָ הַמְּבִינַת

DE RADICALIBVS & seruilibus literis.

CAETErum uiginti duæ alphabeti literæ in vndecim radicales & in totidem secantur seruiles. Radicales sunt quæ a radice hoc est themate nequaquam uolunt separari. Reliquas autem nominamus seruiles vt חט ספר גוע צרק, & si interdum etiam pro naturalibus censeantur, vt בנח את משלי בח & ex illis deinde subseruientes constituuntur syllabę quæ sane simul cum literis, a seruitute nomē sibi vendicant, eo ꝙ suum exhibeant ministerium cunctis parcium oracionis accidentibus, At paulo post de singulis famulantibus

Hebrei etiam numeros ſuis deſignãt literis. quibus adhuc pſalmos Dauidis diſtinctos uidemus ſic.

vi	v	iiij	iij	ij	i
ו	ה	ד	ג	ב	א
xxx	xx	x	ix	viij	vij
ל	כ	י	ט	ח	ז
xc	lxxx	lxx	lx	l	xl
צ	פ	ע	ס	נ	מ
	cccc	ccc	cc	c	
	ת	ש	ר	ק	

m

Mille autem per א cum puncto ſuperpoſito ſignificant.

ciandi, & musicam hormoniam oratio quoque distinguit. idque non aliter. atque apud latinos per punctorum fit genera.

רביע שלשלת סגול תלישא גרז
גדולה פזר קטן קרני פרה גריש
יתיב פשט זקף קטן זקף גדול
אתנחתא לגרמיו תביר זרקא ט
טרחא סוף פסוק

Sequentes autem orationem non distinguunt

שופר ישר שופר הפוך שופר ע
עילוי קדמה ירח בן יומו מאריך
דרגא מאילא אזל תלישא קטנה

mulantibus suo dicam loco copiosius.

PARTES ORATIONIS.

ORationis numerantur tres tantũ partes. Nomẽ, Verbum, & consignificatio. At sub nomine pronomen, sub verbo Participiũ, sub Consignificatione Præpositionem, coniunctionem. aduerbiũ Interiectionẽque Iudeorũ Grammatici comprehendere.

DE ACCENTIBVS.

HI sunt autem accentus quibus præter racionẽ pronunciandi

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0021

Mouentur nomina de genere in genus, Fœminina in ה ſe finiunt Maſculina autem hac terminali carent litera, vt קָטֹן קְטַנָּה.

DE COMPARACIONE SEV GRADIBVS COMParationis

Duobus cōparationis gradibus hebræorum caret ſermo, nempe comparatiuo & ſuperlatiuo, ex poſitiuo comparatiuum faciunt per יוֹתֵר aduerbij ſubiunctionem vt טוֹב יוֹתֵר. Item eiuſdem cum יוֹתֵר eſt valoris מ comparandi particula, ſi in contextu oratiōis

 post

At ־ מַקֵּת copulatio eſt, quę gręcis ὑφὲν dicitur, גַּעְיָא vero prolongationis nota.

DE NOMINE,

NOmen autem, aliud quidē propriū, ut מֹשֶׁה, aliud vero appellatiuum, ut אִישׁ, aliud autē adiectiuum, ut גָּדוֹל, aliud rurſū gentile, ut עִבְרִי, Aliud autem numerale, ut אֶחָד &c.

Præterea quod ad accidēcia pertinet prorſus eadē ſunt quæ apud latinos.

DE MOTIONE,

Moue[illegible]

cabula in singulari numero vel ex natura rei depræhendūtur, vel ex adiectiuorum, vel Pronominum, siue v̄borum aut, Participiorū addicione. Omnes enim declinabiles orationis partes iisdem vtuntur cum nomine generibus. verum Masculina fere omnia in plurali numero יִם habēt ut מָשָׁל מְשָׁלִים. fœminina vero וֹת ut דִּמְעָה דְּמָעוֹת paucis exceptis quæ has fallunt regulas, ut אָב אָבוֹת פִּלֶגֶשׁ פִּלַגְשִׁים

CANON DE ה & ת

ה & ת in fine, non tantum nominum, sed etiam participiorum pe/

post positiuum sequitur, ut pro/
uerbi: viii טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים
superlatiuum מְאֹד aduerbium
constituit ut ij regum xiii ו״ג
וַיִּוֹנָדָב אִישׁ חָכָם מְאֹד

DE GENERE

DVo precipua sunt nominū genera Masculinum, & foe-mininum. Masculinum. ut אַבְרָהָם feminínum ut שָׂרָה ex his terciū genus commune nascitur ut נֶפֶשׁ.

DE COGNICIONE generum.

Cognicio generum nihil habet difficultatis. Siquidem vo/
cabula

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0025

ut אֵל. Composita ut, יְחֶזְקֵאל

DE NVMERIS.

Numerus triplex est, Singularis ut שָׁנָה. Dualis ut שְׁנָתַיִם. Pluralis, vt שָׁנִים

DE CASIBVS

Sex sunt casus, qui potissimum discernuntur ex orationis sensu in omni numero, rarissime autem articulis.

ARTICVLI.

Casuum Articuli sunt triplici in

culiares , fœmi: gene: sunt literę ut אַהֲבָה רָעָה

DE COMMVNI GENERE.

Communis generis ea uocamus nomina, quæ in numero multi/tudinis, utramque admittunt ter/minacionem, nempe ות & ים ut יום. שָׂפָה שְׂפָתַיִם uel שְׂפָתוֹת יָמִים uel יָמוֹת. & נֶפֶשׁ נְפָשִׁים uel נְפָשׁוֹת

DE FIGVRIS

Figuræ nominibus accidunt duę. Simplex & Composita. Simplex

EXEMPLVM PRIMAE DECLINACIONIS, IN SINgulari numero.

NOminatiuus גִבּוֹר. genitiuus חֲגִבּוֹר. datiuus לְגִבּוֹר. accusatiuus אֶת־גִבּוֹר, vocati: גִבּוֹר. ablatiuus מֵגִבּוֹר.

CANON DE Numero duali.

DValia eodem flectunt̃ modo quo Pluralia, verum in nominibus huius numeri vbique fere פַּתַח ante חִירִק punctum index est, vt אַלְפַּיִם שְׁנָהַיִם מָאתַיִם

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0028

numero אֶת & מ ל ה ,Genitiuo ה p̃ponimus ,ל Datiuo miniſtrat אֶת famulat̃ Accuſatiuo. & מ Ab-latiuo ſeruit. Nominatiuum uero & Vocatiuum articulorum mi-niſterio prorſus carere uides.

DECLINACIONES.

Duæ ſunt declinaciones. in quibus nomina non ad caſus, quē admodum apud Græcos & lati-nos fit, per immutacionem nouiſ-ſimæ ſyllabæ, ſed ad numerum uariantur, Primam Maſculini al-teram uero Fœmini generis dicti-onibus adſcribimus.

exemplū

Nominatiuus הֲכָמוֹת . Genitiuus חֲכָמוֹת. Datiuus לַחֲכָמוֹת. Accusatiuus אֶת־הַחֲכָמוֹת . Vocatiuus הַחֲכָמוֹת. Ablatiuus מֵחֲכָמוֹת
Communis generis nomina non propriam declinandi formam habent, sed per has vtrasque flectuntur declinaciones .

DE LITERIS in הֶאֱמַנְתִּי dictione.

SOlent literę dictionis הֶאֱמַנְתִּי cum in thematum principio seruiunt, Nomina quæ a verbis deriuantur indicare.

De ה, vt הוֹכֵחַ Prouerbiorum xv
לֹא יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ

De

& כִּבָּרִים

In Plurali.

Nominatiuus גִּבּוֹרִים. Genitiuus הַגִּבּוֹרִים. Datiuus לְגִבּוֹרִים. Accusatiuus אֶת־הַגִּבּוֹרִים. Vocatiuus גִּבּוֹרִים. Ablatiuus מֵגִּבּוֹרִים.

EXEMPLVM
Secundę inflectionis
fęmi: gene: in
Singu: Numero.

Nominatiuus חָכְמָה. Genitiuus הַחָכְמָה. Datiuus לְחָכְמָה. Accusatiuus אֶת־הַחָכְמָה. Vocatiuus חכ חָכְמָה. Ablatiuus מֵחָכְמָה

In Plurali.

Nomi

DE NVMERALIBVS

Numeralia nomina, quędam numerum quędam uero ordinem significant.

QVAE NVMERVM Citra ordinem demonstrant Mas: gene: sũt hæc.

אֶחָד שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה
שִׁשָּׁה שִׁבְעָה שְׁמֹנָה תִּשְׁעָה עֲשָׂרָה
אַחַד עָשָׂר שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר
אַרְבָּעָה עָשָׂר חֲמִשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה ע
עָשָׂר שִׁבְעָה עָשָׂר שְׁמֹנָה עָשָׂר ת
תִּשְׁעָה עָשָׂר

Fœmi

De א ut, אֲתָר . Nu:xxi

וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד יֹשֵׁב הנ
הַנֶּגֶב כִּי בָּא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים

De מ, ut מְשׁוּבָה Prouerbiorum i

כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם

De נ vt נֶעְכָּרֶת ibidem capite xv

וּבִתְבוּאַת רָשָׁע נֶעְכָּרֶת

De ת, vt תְּפִלָּה Psal: lxxx

אֲדֹנָי אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד-מָתַי עָשַׁנְתָּ
בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ.

De י, vt יַעֲקֹב Genesis xxv

וְאַחֲרֵי-כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב
עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב

De

QVAE AVTEM OR-
dinem significant, Mascu: gene: primę decli: sunt hæc

רִאשׁוֹן שֵׁנִי שְׁלִישִׁי רְבִיעִי חֲמִישִׁי
שִׁשִּׁי שְׁבִיעִי שְׁמִינִי תְּשִׁיעִי עש
עֲשִׂירִי

FOEMININI
Gene: secundæ decli: sunt.

רִאשׁוֹנָה שֵׁנִית שְׁלִישִׁית רְבִיעִית
חֲמִישִׁית שִׁשִּׁית שְׁבִיעִית שְׁמִינִית
תְּשִׁעִית עֲשִׂירִית

DE PRONO-
MINE.

Duplici

אַחַת שְׁתַּיִם שָׁלֹשׁ אַרְבַּע חָמֵשׁ שֵׁשׁ
שֶׁבַע שְׁמֹנֶה תֵּשַׁע עֶשֶׂר אַחַת עֶשְׂרֵה
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַרְבַּע ע
עֶשְׂרֵה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה ש
שְׁבַע עֶשְׂרֵה שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה תְּשַׁע ע
עֶשְׂרֵה

COMMVNIS GENERIS.

עֶשְׂרִים שְׁלֹשִׁים אַרְבָּעִים חֲמִישִּׁים
שִׁשִּׁים שִׁבְעִים שְׁמֹנִים תִּשְׁעִים מ
מֵאָה aut מֵאוֹת מָאתַיִם אֶלֶף אל
אֲלָפַיִם רְבָבָה vel רִבּוֹ ſiue רִבּוֹא ת
רְבָבוֹת רִבּוֹתַיִם

Quæ

אֲנַחְנוּ uel נַחְנוּ שֶׁלָּנוּ לָנוּ אוֹתָנוּ
מִמֶּנּוּ

Secundæ Perſonæ
Maſ: gene: ſingula:

אַתָּה שֶׁלְּךָ לְךָ אוֹתְךָ מִמְּךָ

Pluralia.

אַתֶּם שֶׁלָּכֶם לָכֶם אֶתְכֶם מִמֶּכֶם

Fœmi: gene:
Singularia.

אַתְּ שֶׁלָּךְ לָךְ אוֹתָךְ מִמֵּךְ

Pluralia.

אַתֵּן שֶׁלָּכֶן לָכֶן אֶתְכֶן מִמְּכֶן

Terciæ Perſonæ
maſcu: gene: Sing:

הוּא שֶׁלּוֹ לוֹ אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ

Pluralia.

הֵמָּה uel הֵם שֶׁלָּהֶם לָהֶם אֶתְהֶם מִ
מֵהֶם uel מֵהֶמָּה

DVplicia sunt pronomina, Quædam separata, vtpote, quæ per se tantum integras effi/tiunt dictiones, Quædam vero affixa, quibus inde nomen est inditum, eo quod perpetuo in fine partibus orationis affigantur, ac nunquam seorsum ponantur. Primum igitur Inflexionem Separatorum subijciemus.

PRIMAE PERSONę comunis gene: Singularia.

אֲנִי vel אָנֹכִי שֶׁלִּי לִי אוֹתִי מִמֶּנִּי

Pluralia.

AFfixa partim ſeruiles ſunt li-
teræ partim Syllabæ, e ſer-
uilibus connexæ literis. Neque
flectuntur ſicuti ſeparata, quoni/
am in eis Caſus, præter nume/
rum, ex orationis ſentencia dino-
ſcimus.

DE SIGNIFICA/ tione Affixorum maſ: gene: & ſingu: nume:

ךָ cum ָ tu tibi vel te, Hoc loco
diligenter animaduerte ָ Maſcu/
lini generis vocem eſſe, vt in can/
ticis Solomonis ubi ſponſa ſpon-
ſum alloquitur hijſce verbis הִנְּךָ

Eiuſdem Perſonæ
fœ: gene: Singu:

הַיא שֶׁלָּה לַה אוֹתַה מִמֶּנַּה

Pluralia.

הֶנַּה uel הֵן שֶׁלָּהֶן לָהֶן לָהֶנָּה אֶתְהֶן
מֵהֶן

Atque illis ſimul annumerantur & hæc Sequentia.

Singularia

זוֹ זֶה הַזֶּה הַלָּזֶה זאת הַזּוֹ הַלֵּזוּ עֶצֶם

Pluralia

אֵלֶּה אֵל אֵלּוּ הָאֵלּוּ

אֲשֶׁר & שֶׁ Relatiua ſunt omnis generis, & vtriuſque numeri.

DE AFFIXIS.

Affixa

וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם ממ
מְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם
De מוֹ, Deutero: xxxij. אַסְפֶּה
עָלֵימוֹ רָעוֹת
כֶם, vos vel vobis, ut in Dani: prin: יָרֵא אֲנִי אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
מִנָּה אֶת מַאֲכַלְכֶם וְאֶת מִשְׁתֵּיכֶם

Fœ: gene: Sing: nu: Affixa

ה, eius uel eam, si habet קָמֵץ uel מַפִּיק, est autem מַפִּיק punctus in ventre ה fœmininū demonstrans genus, vt Prouerbiorum viij, וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ Aliud exem/pli genus cum קָמֵץ in precedenti capite videbis sic הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ
פִּתְאֹם

יָפֶה דוֹדִי אַתְּ נָעִים Persæpe etiam
cū ה adiectione legit, ut in Senten-
cijs eiusdem, ca: xi. תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה

ו eum vel eius sine holem, Gene:
xxxi. וַיָּשֶׂם אֶת־פָּנָיו הַר הַגִּלְעַד
cum puncto vero Deutero:
xxxij וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר.
הוֹ . eiusdem cū ו est significantię
Psal: lxxvij. וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם
Adiungitur eciam his duobus נוֹ
cū דָּגֵשׁ Psal: i כִּי־אִם כַּמּוֹץ אֲשֶׁר
תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ

Affixa Nu: multitudinis.
מוֹ & הֶם ם eorum uel eis.
De מ & הֶם. Psalmo cvij

וי

הֶן eiuſdem eſt cum ן ſignificatio-
nis, ibidem וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן

Affixa commu: generis

נִי ſingularis tantum numeri, Me-
us mea mihi me. vt Ionæ,1, in maſ:
ge: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי
אֶל הַיּוֹם
In Fœ: ge:, Ruth i יְהוָה הֱשִׁיבַנִי
uerba ſunt Naemi mulieris.
נוּ Pluraliter. nos noſtrum, Pſal:
lxxx אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ
י in utroque numero utimur me-
us mea meum mihi me meis meo-
rum cum חִירִיק ſingulare eſt, cum
פַּתַּח vero aut קָמֵץ plurale, Pro-
uerbiorum, viii כִּי אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי

ךְ tua cum שְׁבָא quæ vox est fœ-
gene: in fine, vt Canticor: i הִנָּךְ
יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים
Solet quoque sæpius post ךְ
Iod litera per Paragogen appo-
ni, vt Psal: ciij הַסֹּלֵחַ לְכָל עֲוֹנֵכִי
הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאָיְכִי
נָהּ cum דָגֵשׁ eius ea eam, ut Psal:
lxxx יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיַּעַר וְזִיז שָׂדַי
יִרְעֶנָּה

Pluralis Numeri

כֶן vos vestrum vobis, vt Genesis
xxxi. וְאַתֵּנָה יְדַעְתֶּן כִּי בְּכָל־כֹּחִי
עָבַדְתִּי אֶת־אֲבִיכֶן
ן eas vel earum, Ruth i וַתִּשֶּׂנָה
קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד

תֶן

ſingulę literæ a ſuis abſecantur Thematibus ſed certæ tantum,

De illis quæ in initio deſitiunt.

PRimum igitur נ & י א in principio ſolum cadunt de נ, vt נָבַע prouerbiorum xv וּפִי כְּסִלִים יַבִּיעַ אִוֶּלֶת
De י, vt יָצָא ij Reg: xvi צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים
De א, vt אָחַז ibidem capite xx וַתֹּחֶז יַד יְמִין יוֹאָב בִּזְקַן עֲמָשָׂא לִנְשָׁק לוֹ

Quæ in medio

וְתוֹעֲבַת שִׂפְתֵי רֶשַׁע
Et cum ‗ threnorum iij legi-
tur וַיְגָרֶם בֶּחָצָץ שִׁנָּי.

DE VERBO

VErba, alia quidem perfecta, alia autem Imperfcta, Perfecta dum coniugantur nullas omnino literas de radicalibus amittunt, vt קָשַׁב & עָבַר At Imperfecta, id agunt minime, quoniam in naturalibus radicum elementis inter coniugandum defectum patiuntur, vel in principio tantum, vel in medio tantum, vel in fine dumtaxat, aut in principio & in fine simul. Porro autem nō singu-

חִמַּצִיתִיךָ בְּיַד דָּוִד vides י in א
transijsse

De קָרָא Ruth i קְרֶנָה לִי מָרָה
ecce א deest. Non semel quoque
vsu venit, vt verba quæ alteram
& terciam radicalium habent si-
miles, abijciant ultimam conso-
nantem, facilioris prolationis gra-
tia, ut דַּלֹּל Psal: lxxviij כִּי דַלּוֹנוּ
מְאֹד. Item, quoties verbum con-
geminatur, toties finalis discedit
litera vt שָׁעָה sic duplicatur שִׁעֲשַׁע
Ecce ה semotum est, Esaiæ xi
וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חֻר פֶּתֶן. Aliud
exemplũ ut יָפָה Psal: xlv. יָפְיָפִיתָ
מִבְּנֵי אָדָם. Id autem in huiusce-
modi vocabulis, ob maiorem in
scripturis sacris accidit emphasim.

DEinde ו in medio aliquoties excidit, exemplum ut בוא Psalmo lxxix, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ

Quæ in Fine

IN fine præterea ה & א libenter de radice segregantur, aut in י ob cognationem quã habent inter se conuertuntur.

De ה ut חָגָה Psalmo ij לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק

Ibi ה deficit Psal: uero xxvij, י in ה demutatum est, ut בְּכָל וְהָגִיתִי פָּעֳלֶךָ

De א, ut מָצָא ij regum iij וְלֹא

De

meratis regulis commode non potuimus complecti,

ACCIDENTIA VERBI

Genera

VErbum eadem habet cum nomine genera, Maſculini ut פָּקַד. fœmi: vt פָּקְדָה commune, ut פָּקַדְתִּי,

Perſonæ

Tres uerbo accidunt perſonæ quę contra latinorum numerantur conſuetùdinem, Tercía ut פָּעַל

Secun

Quæ in principio & in Fine ſimul

DEmum verba quæ a י vel a נ ſumunt initium, & in ה terminantur, hæc aliquando prima tantũ, aliquando vltima tantum, ſæpiſſime vero ambabus priuantur, ita ut ſaltem vnica superſit, quæ nobis commonſtrat radicem, ut יָרָה & נָזָה, Sic enim de נָזָה iiij regum: ix legitur וַיִּז מִדָּמָהּ אֶל הַקִּיר

De יָרָה autem in Samuele ca: xi וַיֹּרוּ הַמּוֹרִים. Super hoc tria tantum exempla Imperfectorum verborum inueniuntur, ſcilicet חֵחֵל & נָתַן לָקַח quæ in iam enumera

mera

positæ figuræ reperimus

Modi

Modi tres, Indicatiuus, ut נָתַן Imperatiuus, ut תֵּן. Infinitiuus, ut תֵּת, verum pro coniunctiuo, & optatiuo, futuri personis, cum certis tamen signis utimur. signa autem sunt כִּי פֶּן אֲשֶׁר אִם לוּלֵי אַחֲלַי לוּ & quædam alia. Nec non gerundium frequenter in coniunctiuum resoluitur vt בִּפְקוֹד.

De literis
בַּבְּלָם

Literæ dictionis בַּבְּלָם præcedentes

Secunda ut פַּעַלְתָּ Prima vt פַּעַלְתִּי

Tempora

Tria ſunt tempora, Preſens, ut פּוֹעֵל Præteritum, ut פַּעַלְתֶּם Futurum, ut אֶפְקוֹד

Numeri

Duplex eſt numerus, Singu/laris ut דָּבָר Pluratiuus, ut דְּבָרִי

Figura

Figura ſimplex eſt ut חָכַם, nul/lum enim in hac hebrgorum ling/ua uerbum, quod ego ſciam, Com/poſitæ

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0051

Prima conuigatio tres admittit terminaciones פַּתַח צֵרֵי & חוֹלֶם ut שָׁמַר חָפֵץ יָכֹל priorem sylla/bam perpetuo cum ָ uides subscriptã, facilis uero dicitur, propter רָפֶה lineam supra mediam radicis literam ductam, facilioris prolacionis gracia.

Canon de radice Verbi

Omnis radix primæ coniugationis trium est literarum, tertiæ personæ, præteriti temporis, numeri singularis, indicatiui modi,

dentes, vel Imperatiuum, vel infi-
nitiuum , gerundia formant, vt
בִּפְקוֹד כִּפְקוֹד לִפְקוֹד מִפְּקוֹד

Coniugationes

Quatuor ſunt coniugationes per quas ſingulas vnumquodque fere coniugatur verbum , paſſi/uum ſemper cum actiuo more latino coniunximus, aliam porro ab alia, ſuis, & uocibus, & forma/tiuis diſcernimus characteribus, in fine autem eadem eſt omnium inflexio verborum, quantum ad perſonas, genera, numeros, & tempora.

Canon

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0053

cem̃ non nihil habet variatio-
nis, nam cum ַ maſ: cum ְ vero
fœmini: generis exiſtit ut דִּבַּרְתָּ
דִּבַּרְתְּ

תִּי ſyllaba primæ perſonæ ſingu-
lari communis gene: miniſtrat
ut, אָמַרְתִּי
וּ cum מְלוֹאפּוּם, tertiam deſig-
nat perſonam plura: commu:
gene: vt שָׁמְרוּ
תֶּם ſecundam conſtituit perſonã
plura: maſ: gene: ut הֲלַכְתֶּם.
תֶּן eandem abſoluit eiuſdem nu-
meri, ſed diuerſi gene: nempe
fœmi: ut הֲלַכְתֶּן
נוּ primam in plurali numero per-
ſonã commu: ge: efficit, vt חָטָאנוּ

 Præ

& masculini generis ab illa dein
ceps, reliquæ inflexiones, modi
tempora, item participia, & per-
sonæ manant, per accessionem li-
terarum syllabarumque seruilium,

De Seruilibus & literis & syllabis, quæ personas, genus, numerum, in præterito tempore ostendunt.

ת si in fine adnotatur radici, ni-
hil aliud ꝗꝫ genus immutat,
quoniam fœmini: est signum, ut
פָּקְדָה
ת secundam facit personam sin-
gularem verum duplicem ob vo-
cem

פּוֹקְדִים פּוֹקֵד, exem: fœ: פּוֹקְדָה :
פּוֹקְדוֹת

De פָּעוּל

Si vero eundem characterem ו, ſed cum מלואפום ante ultimã inſeras radicalem, abſoluitur participium, quod פָּעוּל appellitant, ut פָּקוּד פְּקוּדִים פְּקוּדָה פְּקוּדוֹת

Futurum

Literæ dictionis איתן præpoſitæ radici, in futuro tempore, & perſonas, & genera diſponere ſolent

א perficit primam perſonam ſing: nume: com: gene: vt אֶפְקוֹד.

י tertiam perſonam maſculinorũ verborum, ambobus in numeris facit, exemplum ſingulare, ut

Præſens tempus

Loco verborũ præſentis temporis, hebræus ſermo participijs vtitur, cum demonſtratiuis pronominibus, quæ ipſam rerum demonſtrant perſonam, vt אֲנִי
שׁוֹמֵעַ אַתָּה שׁוֹמֵעַ הוּא שׁוֹמֵעַ א
אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים הֵם
שׁוֹמְעִים

De formatione participiorum præſentis temporis

Qꝫ ſi poſt primã mox radicis literam, וֹ, cum חוֹלֶם colloces, præſentis temporis participium habebis, in vtroque, cum genere, tum numero, exemplum maſcu:

פּוֹ

ad discrimen aliarum personarum Iod literam in fine recipit, Gene: iiij בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים deinde secunda & tercia fœmininorum in numero multitudinis sunt æquales, quibus נָה syllabas in calce adiungitur, vt תִּפְקוֹדְנָה

נ primæ personæ pluralis numeri communis generis index est ut נִפְקוֹד.

Imperatiuus

Secunda Imperatiui persona sing: mas: gene: in prima syllaba fere perpetuo cũ שְׁבָא signatur, in secunda vero cum חוֹלֶם ut פְּקוֹד, pluralis uero in ו literam cum מְלוֹאפּוּם signatam desinit, ut פִּקְדוּ obserua punctum חִירִיק in

 prima

יִפְקוֹד plurale ut יִפְקְדוּ. vbi ue-
lim consideres ו cum מְלוֹאפּוּם
in fine Thematis, esse numeri
multitudinis semper inditium.

ת secundæ personæ mas: gene: vtroque in numero se formatiuum præbet characterem, singulariter ut תִּפְקוֹד pluraliter ut תִּפְקְדוּ At in uerbis fœ: ge: non modo secundas, sed quoque tertias, duobus in numeris, personas ostendit. Nota terciam futuri fœmi: gene: sing: nu: prorsus similem esse secundæ mascu: gene: quæ non nisi ex fœmininorum nominum addicione agnoscitur ut prouer: xiiij בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה Secunda uero sing: fœmininorū

ad

עָבַר

פָּקַד פָּקַדְתָּ פָּקַדְתִּי פָּקְדוּ פְּקַדְתֶּם

פָּקַדְנוּ פָּקְדָה פָּקַדְתְּ פְּקַדְתֶּן.

בֵּינוֹנִי

פּוֹקֵד פּוֹקְדִים פּוֹקְדָה פּוֹקְדוֹת

פָּעוּל

פָּקוּד פְּקוּדִים פְּקוּדָה פְּקוּדוֹת

עָתִיד

אֶפְקוֹד יִפְקוֹד תִּפְקוֹד נִפְקוֹד יִפְקְדוּ

תִּפְקְדוּ תִּפְקוֹד תִּפְקְדִי תִּפְקוֹדְנָה

צִוּוּי

פְּקוֹד פִּקְדוּ פִּקְדִי פְּקוֹדְנָה

מָקוֹר

פְּקוֹד

וּבְאוֹתִיּוֹת בַּכֹּלֶם בִּפְקוֹד כִּפְקוֹד

לִפְקוֹד מִפְּקוֹד

prima ad differentiam tertiæ per-
ſonæ præteriti pluralis, quæ habet
poſtea ſecundam ſingularem fœ:
gene: י finit, vt פִּקְדִי pluralem
autem נָה ſyllaba, ut פְּקוֹדְנָה, pro
tertijs vero huius modi perſonis
uſurpamus tertias futuri, in utroq;
& numero, & genere.

Infinitiuus

Infinitiuus omnino ſimilis eſt
imperandi modo ut פְּקוֹד demp-
tis uerbis in ה terminantibus, vbi
ultima litera radicis communiter
in וֹת demutatur, ut עָשָׂה עֲשׂוֹת

Exemplum primæ coniu- gationis verbi Actiui

uerbum eiusdem temporis inter-
pretamur ut נִפְקַד נִפְקָדִים.

Exemplum verbi Passi-
ui עָבַר

נִפְקַד נִפְקַדְתָּ נִפְקַדְתִּי נִפְקְדוּ
נִפְקַדְתֶּם נִפְקַדְנוּ נִפְקְדָה נִפְקַדְתְּ
נִפְקַדְתֶּן

חַבֵנוֹנִי

נִפְקָד נִפְקָדִים נִפְקָדָה נִפְקָדוֹת

עָתִיד

אֶפָּקֵד יִפָּקֵד תִּפָּקֵד נִפָּקֵד יִפָּקְדוּ
תִּפָּקְדוּ תִּפָּקֵד תִּפָּקְדִי תִּפָּקֵדְנָה

צִוּוּי

הִפָּקֵד הִפָּקְדוּ הִפָּקְדִי הִפָּקֵדְנָה

מָקוֹר

הִפָּקֵד

Secun

Paſſiuum Primæ

נ in thematis inicio uerbum paſſi-
uæ uocis primæ coniugationis
demonſtrat ut נִפְקַד , quod in
fine ubique ſui actiui retinet in/
flexionem , verum inprincipio
aliquantulum variatur, propter
נ paſſiuæ vocis notam , quam
primum characteriſticæ futuri
literæ depellunt, mox ה impera-
tiui & infinitiui ſignum , cuius
ſemper loco prima verbi radica-
lis דָגֵשׁ punctum aſſumit.

De participio præſentis Temporis

Huius coniugationis participiū
præſenti eſts temporis , quod per
uerbū

Participium præſentis temporis

מ ante radicem, nota eſt participiorum præſentis temporis hic et in ſequentib: cõiugationib: ut מְפַקֵּד

Exemplum uerbi actiui

עָבַר

פִּקֵּד פִּקַּדְתָּ פִּקַּדְתִּי פִּקְּדוּ פִּקַּדְתֶּם

פִּקַּדְנוּ פִּקְּדָה פִּקַּדְתְּ פִּקַּדְתֶּן

חַבֵּנוֹנִי

מְפַקֵּד מְפַקְּדִים מְפַקֶּדֶת מְפַקְּדוֹת

הַפָּעוּל

מְפוּקָּד מְפוּקָּדִים מְפוּקֶּדֶת

מְפוּקָּדוֹת

איתן

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0064

SECVNDA CON/ iugacio verbi actiui

SEcunda uero coniugatio uer/borum est grauium, & mox post primam radicalem ״ forma/tiuum suscipit characte: vt פִּיקֵּר quæ frequenter excludit & loco eius דָּגֵשׁ in mediam inseritur ra/dicis literã, si modo id commo/de fieri possit, nam hoc puncti genus, gutturales ע & ח ה א haud quaquam ferunt, Ast grauis nominatur duplicem ob rationẽ, vel q̃ nobis duram plane faci/at pronunciationẽ punctus דָּגֵשׁ vel ideo, q̃ non modo grauis sit prolationis ,sed et significantiæ

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0065

hoc verbum וֹ cum cholem reci/
pit, ut תּוֹרַג Psal: xliiij כִּי עָלֶיךָ
הֹרַגְנוּ כָל־הַיּוֹם

Exemplum verbi Passiui

עָבַר

פּוּקַד פּוּקַדְתָּ פּוּקַדְתִּי פּוּקְדוּ
פּוּקַדְתֶּם פּוּקַדְנוּ פּוּקְדָה פּוּקַדְתְּ
פּוּקַדְתֶּן

הַבֵּינוֹנִי

פּוּקָד פּוּקָדִים פּוּקֶדֶת פּוּקָדוֹת

עָתִיד

אֲפוּקַד יְפוּקַד תְּפוּקַד נְפוּקַד
יְפוּקְדוּ תְּפוּקְדוּ תְּפוּקַד תְּפוּקְדִי
תְּפוּקַדְנָה

הַמָּקוֹר פָּקוֹד

Terci

אֲפַקֵּד יְפַקֵּד תְּפַקֵּד נְפַקֵּד יְפַקְּדוּ
תְּפַקְּדוּ תְּפַקֵּד תְּפַקְּדִי תְּפַקֵּדְנָה
צִוּוּי
פַּקֵּד פַּקְּדוּ פַּקְּדִי פַּקֵּדְנָה
מָקוֹר
פַּקֵּד

Passiuum Secundæ

Passiuum huius coniugacio-nis interdum ו cum mollopum post primam habet thematis lite-ram, ut פּוּקַּד interdum, eiecto ו, מְלֻאפּוּם ob cognacionem in transit ob faciliorem passiuæ vocis in huiuscemodi verbis cog-nicionem, ut שֻׁלַּם prouerb: xi הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ יְשֻׁלָּם nec raro etiã

hoc

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0067

Exemplum verbi Actiui

עָבָר

הִפְקִיד הִפְקַדְתָּ הִפְקַדְתִּי הִפְקִידָה
הִפְקַדְתֶּם הִפְקַדְנוּ הִפְקִידוּ הִפְקַדְתְּ
הִפְקַדְתֶּן

הַבֵּינוֹנִי

מַפְקִיד מַפְקִידִים מַפְקִידָה
מַפְקִידוֹת

הָפְעַל

מוּפְקָד מוּפְקָדִים מוּפְקָדָה
מוּפְקָדוֹת

אֵיתָן

אַפְקִיד יַפְקִיד תַּפְקִיד נַפְקִיד יַפְקִידוּ
תַּפְקִידוּ תַּפְקִיד תַּפְקִידִי תַּפְקֵדְנָה

צִוּוּי

הַפְקִיד הַפְקִידוּ הַפְקִידִי הַפְקֵדְנָה

TERTIA CON iugacio

י & ה huius coniugacionis formatiui sunt characteres, ה radici י uero ultimæ radicis literæ præponimus ut הִפְקִיר

De propria verborꝫ huius coniugationis significatione

Verbis huius coniugacionis tocies utimur, quocies non nihil agere uolumus per alium, quē ad aliquid, aut suasu nostro, aut iussu, siue alio q̊cūque tandē id fit modo impellimus, ut הֶעְתִּיק Prouerb: vxx גַּם אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה

Exem

הַבֵּנוֹנִי

הָפְקָד הָפְקָדִים הָפְקָדָה הָפְקָדוֹת

אֵיתָן

אָפְקַד יָפְקַד תָּפְקַד נָפְקַד יָפְקְדוּ

תָּפְקְדוּ תָּפְקַד תָּפְקְדִי תָּפְקַדְנָה

הַמָּקוֹר

הָפְקַד

QVARTA CONIUGACIO

PRimum הִתְ seruilis syllaba, deinde דָּגֵשׁ huic ministrant coniugacioni, cuius uerba tam actiue quam passiue significant, perinde quasi communia apud latinos, uel media apud græcos ut הִתְפַּקֵּד in ultima sæpe syllaba

Verbū paſſiuæ vocis huius coniu
gacionis in prima ſyllaba cre/
bro habet ֲ ut הֳפְקַר, aut ָ tantum
ut הָחְלָה iij regum xxij הֲפֹךְ יָדְךָ
וְהוֹצִיאֵנִי מִן הַמַּחֲנֶה כִּי הָחֳלֵיתִי, aut
ֹ cum מְלֹאפוּם ut הוּכָּה Pſal:
cij הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי abſente
uero ֹ מְלֹאפוּם in קִבּוּץ שְׂפָתַיִם
abit ut הֻגַּד iij reg:xviij הֲלֹא הֻגַּד
לַאדֹנִי אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בַּהֲרֹג אִיזֶבֶל
אֵת נְבִיאֵי יְהוָה

Exemplum

עָבַר

הָפְקַד הָפְקַדְתָּ הָפְקַדְתִּי הָפְקְדוּ
הָפְקַדְתֶּם הָפְקַדְנוּ הָפְקְדָה הָפְקַדְתְּ
הָפְקַדְתֶּן

הב

עָתִיד

אֶתְפַּקֵּד יִתְפַּקֵּד תִּתְפַּקֵּד נִתְפַּקֵּד
יִתְפַּקְּדוּ תִּתְפַּקְּדוּ תִּתְפַּקֵּד תִּתְפַּקְּדִי
תִּתְפַּקֵּדְנָת

צִוּוּי

הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקְּדוּ הִתְפַּקְּדִי הִתְפַּקֵּדְנָת

הַמָּקוֹר

הִתְפַּקֵּד

De transpositione & mutatione literæ ה

ה formatiuus uerborum quartæ coniugationis character, semper thema ipsum præcedit, demptis quatuor literis, quæ memoriæ adiuuandæ gratia in vocabulis

ויאמר מלך iii reg xxii התחפש
ישראל אל יהושפט התחפש ובא
במלחמת At si in præsenti tem-
pore tale aliquod flectas uerbum,
ה primum pellitur per מ partici-
piorum notam, postea per literas
dictionis איתן, ubi ת tantum ma-
net euidens huius coniugacionis
index.

Exemplum

עבר

התפקד התפקדת התפקדתי התפקדו
התפקדתם התפקדנו התפקדה הת
התפקדת התפקדתן

בינוני

מתפקד מתפקדים מתפקדת
מתפקדות

occupat,in ט tranſijt,verum poſt
ז in ד tranſformatur, quæ tranſ/
formatio admodum familiaris eſt
& Chaldæis & pleriſqꝫ iudæorū
ſcriptoribus, vt חִזְדַּמֵּן ſic enim
citatum exemplum נִזְדַּמֵּן לוֹ צְבִי
apud Moſem grammaticum vi/
debis, in quo ד loco ת ponitur.
porro vnicū tantū eſt verbū vbi
ת ante ש cernimus, ut הִתְשׁוֹטֵט
Hieremiæ xlix כג וְהִתְשׁוֹטַטְנָה
בַּגְּדֵרוֹת, quod procul dubio eu/
phoniæ gracia factum eſt, quo/
niam æque creber conſonantium
ac vocalium concurſus orationē
viciat.

שׁצ זס comprehenduntur quibus
hæc eadem litera postponitur,
& aliquando uariatur, aliquando
nihil admittit uariatōis, ut השתמר
ij Reg: xxij ואהיה תמים לו
ואשתמרה מעוני Ecce ת, impe/
diente ש, consonãte, non præcessit
Item הסתופף inuenies & non
התסופף Psal: lxxxij בחרתי הס
הסתופף בבית אלהי מדור באהלי
רשע

Dein, si prima radicis, aut צ aut
ז fuerit ת non solum transponitur
sed etiam commutatnr, exemplũ
de צ, ut הצטיר Iosuæ ix ויעשו
גם המה בערמה וילכו ויצטירו

Ibi ת litera, quæ post צ locum
occu

Aliud congregandi ut יַחַד יַחְדָו
בְאֶבַד
Aliud similitudinis ut כַּאֲשֶׁר כְּמוֹ
כְּ כְּגוֹן
Aliud comparandi ut, יוֹתֵר
Aliud vehemenciȩ ut, מְאֹד
Aliud remissionis vt, לַאַט אַט
vel cum defectu, לַט · א
Aliud adfirmandi vt, כּה כֵּן כָּכָה
Aliud negandi vt, לֹא בַל אֵין אַל
בְּלִי לֵית בִּלְתִּי Sed vltimum chal-
dæum est
Aliud demonstrādi vt, הֵא הֵן הִנֵּה
Aliud optandi vt, אַחְלַי לוּ
Aliud interrogandi vt, מַדּוּעַ
מָתַי אָנָה לָמָּה מַה אַיֵּה אֵיךְ אֵיכָה
אֵיכָכָה
Aliud dubitandi vt, ה & פֶּן אוּלַי

 in

DE ADVER/ BIO

ADuerbium, aliud temporis ut
היום אמש ערב בקר אתמול
אז חלה פתאום עתה שלשם מחר
תשוב כבר טרם מהי עוד תמיד
סלה עולם נצח

Aliud loci, ut, הנה פה חוץ
תוך שמה שם משם כאן מתחת
ממעל מלמעלה למעלה מאין
איפה אי איה איפוא איפו אנה בית
פנימה

Aliud qualitatis ut טוב נכון אכן
ישר רע אמה אמנם חיש מהרה

Aliud quantitatis ut מעט קט רב
זעיר במה

Coniunctio alia disiunctiua
vt אוֹ
Alia Continuatiua vt כִּי אִם
Alia Racionalis vt כִּי אֵלֶה לוּלֵי
לְמַעַן וּבְכֵן עַל כֵּן יַעַן
Alia Contrarietatis vt אַךְ רַק אַת
עַל פִּי
Alia copulatiua vt וְ וְאֵת אַת גַּם
Porro ipsi וְ, si vel _ vel ָ sub/
scribitur futurum in præteritum
commutat de _ vt וַיְדַבֵּר Num:
xxxv וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
De ָ ut וָאֶתֵּן Iosue, xxiiii וא
וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת־הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת
אוֹתוֹ
Verum ediuerso si habeat vel ְ uel
מְלֹאפּוּם verbum præteriti tem-
poris in futurum vertit vt Deute:

in dictionis inicio Gene: xliij
הַעוֹד אֲבִיכֶם חַי הֲיֵשׁ לָכֶם אָח in fine
cum nominibus locorum adiiti/
tur motum ad locum significat ut
מִצְרַיְמָה libro eodem capi : xlv
אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אוֹתִי מִצְרַיְמָה
Aliud obsecrandi vt, נָא אָנָּא

DE PRAEPOSI CIONE

אֶל אֵצֶל בְּ אֵת לְפִי לִפְנֵי בַּעֲבוּר
לְבַד מִ מִן עַל נֶגֶד נֹכַח סָבִיב עַד
עֵבֶר מִבַּלְעֲדֵי עִם תַּחַת מֵעִם חֶלֶת
בִּגְלַל בִּשְׁבִיל עֻמַּת זוּלָתִי בַּעַד

DE CONIVNC- CIONE.

con

CANON PRIMVS

De no: fœ: ge:

Fœminini generis dictiones ה terminalem literam in ת perpetuo conuertunt, cum ſint in regimine vel nominum vel affixorum, vt Leui: xviii עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ

CANON SECVN dus

De no: mas: ge:

Maſculina vocabula pluralis numeri in conſtructione ם finalem amittunt conſonantem & חִירִיק vocē cōmuniter in צֵרִי traſmutāt vt נַחוּם primo הִנֵּה עַל הֶהָרִים הֲרֵי & רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם primo cum affixo pronomine שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל דַּרְכֵיכֶם

De cal

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0080

וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ xxij
Ecce ambo hic exempla vides,

DE INTERIECTIONE

Interiectio alia Gaudentis ut הֶאָח

Alia Dolentis vt אֲהּ הוֹי הוֹ אוֹי אֲהָהּ אִי אַלְלַי

DE NOMINVM SYNTAXI

NOmina extra constructionem nil prorsus habent, mutacionis, verum in regimine, nonnunquam literas vna cum vocibus mutant, nonnunquam eas abijciunt, id quod ex subiectis cognosci regulis liquido potest

Ca

fructus ad nos redeat præser tim in paulo obſcurioribus ſacræ ſcripturæ locis, eo melius uertendis, propterea quod hij tres uetus: ut uocant: inſtrumentum, in hoc ſermonis genus q̄ꝫ diligentiſſime tranſtulerint, e quorum eciam tranſlacione, hoc in loco teſtimonia promiſcue citauimus, ubi nobis non ſatis exemplorum & Daniel & Eſra ſuppeditabant uerum quicumque unam probe tenuerit linguam, is propemodū utrãque nouerit, obſeruato tantum cognato & literarū & ſyllabarum quarundam tranſitu, quo uel ſolo hæc ab illa diſcrepat, Primum igitur mutabiles & immutabules

lite

DE CHALDÆAE ET HEBRAEAE LINGVAE DISCRIMINE

CHaldæus sermo, qui ijsdem cum hebręo Characteribus scribitur, nobis scitu est oppido quam necessarius, cum uel in Esram uel in Danielem incidimus, quorum uterque hac usus est dialecto, Item si etiam Onkeli, Ionathæ & Iosephi cōsulamus tralaciones fit ut inde nō parum certe

fru

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0083

præpoſitum comperimus Eſræ iiij וּבַטִּלוּ הִמּוֹ בְּאֶדְרָע וְחָיִל, ſæpius in fine accedit Danielis, ij בֵּאדַיִן דָּקוּ כַּחֲדָא פַּרְזְלָא חַסְפָּא וְדַהֲבָא Nec raro eciam ſimul uni uocabulo tam præponitur quã ſubiungitur Prouerb: xi דְּמוֹשִׁיט אַיְדָא עַל חַבְרֵיהּ לָא מְזַכֵּי מִן בִּישְׁתָא

ב

ב cum פ magnã habet affinitatem Danielis ij וּכְפַרְזְלָא דִּי מְרָעַע כֹּל אִלֵּין תַּדִּק וְתֵרֹעַ

ח

literæ (quarum multifariam uariationem una cum exemplis lectori subiecimus) potissimum sunt spectandæ, postea syllabæ, apicum uero punctorũque crebrã inter se commutationem, multo quidem commodius usu q̃ regulis percipimus

DE LITERIS MUTABILIBUS

א

א interdum in ו mutat̃ Danielis, דֵּי קְטִילַת חֵיוְתָא וְהוּבַד גְּשְׁמַהּ vn interdum in iod Hieremiæ, xiiii וְהֵמָּא רֵישִׁיחוֹן Item sæpe quoq; sed citra mutationem, nominibus præ

בספר דברניא porro uidemus etiã hanc literam in ס transire Gene:/ xvii: ואתן לך ית כל ארעא דכנען לאחסנת עלם

ה

י aut in ח transfertur Danielis iiij אנח נבוכדנצר שלה הוית בביתי aut in א, ut apud eundem cap: vij אנא דניאל שגיא רעיוני יבהלנני

ם

ם finale ſuam non niſi cum ן ha/ bet uariacionem Eſræ: iiii ומלכין תקיפין הוו על ירושלם

ה in principio ꝟboꝝ in א conuer tit Dan :,iiij אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָא in fine autem non solum in א ue/ rum etiam in י & ת conuersum inuenio Gene : i וַחֲזָא יְיָ יָת נְהוֹרָא אֲרֵיטָב

ו

ו in iod Esræ : iiij כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא

ז

transitus ז est in ד Esræ iiij וּתְתַחַשְׁבַּה בס

פ cum ב multum propinquitatis
habet Psal: cxlvii גְּלִיד חֵיךְ קְטַם
יְבַדַּר pro כְּפוֹר בְּאֵפֶר יְפַזֵּר

צ

צ nonnunque in ע uersum obser/
uauimus, Esræ. vi. יִתְנְסַח אָע מִן
וַחֲוָה הֲבֶל רָעֵי & Gene: iiij בַּיְתֵהּ
עֲנָא nonnunque in ק, Hieremiæ
אֱלָהַיָּא דִּי שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ x
uerba hæc interpretis non sunt
sed Prophetæ cui hoc loco placuit
syro sermone loqui, nonnunque
in ז Gene: xix וְקָמַת זְעֵרְתָּא
וּשְׁכִיבַת עִימֵּיהּ . זְעֵרְתָּא ecce
pro הַצְּעִירָה

ס

ס vel in ש tranſire ſolet ut Da-
nielis, iij וּנְבוּכַדנֶצַּר מַלְכָּא שְׁלַח
לְמִכְנַשׁ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא, vel in ט ut
Iudicum, xvi. וְאַסִּיקוּ לַהּ טוּרָנֵי
פְּלִישְׁתָּאֵי

ע

ע non in aliam literam q̃ in א
tranſformatur Danielis, v. אִשְׁתִּיו
חַמְרָא וְשַׁבַּחוּ לֵאלָאהֵי דַהֲבָא וְכַסְפָּא
נְחָשָׁא פַּרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא

פ

Gene: viij וַאֲתַת לְוָתֵיהּ יוֹנָה לְעִידָן רַמְשָׁא

DE LITERIS IMMUTABILIBUS.

Cæteræ omnes immutabiles permanent, quarũ viij sũt numero ג ד ט ב ל נ ר & ק. ex quibus ד q; sæpissime pro שֶׁ ralatiuo, scriptũ cernimus Deutero: xxx לְמִיטַּר יַת פִּקּוֹדַיָּא דַיְיָ וְיַת קְיָמוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ interdum sibi Iod literam asciscit Esræ iiij דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי Item ל e medio uerborũ libenter excludit Dani: iij וְגֻבְרַיָּא אִלֵּיךְ דִּי הַסִּיקוּ.

F iiij לש

שׁ

שׁ dexterum aut in ת aut in ט
facile abire potest De ת Danielis.
vi. וּזְמְנִין תְּלָתָא בְּיוֹמָא בָּעֵא בע
בָּעוּתֵה de ט Deuteronomi. vi.
שׂ. וְהִקְטִרִינוּן לְאָת עַל יְדָך uero
sinistrum in ס Oleæ. vij. וַיִּלְבּוּן
וְלֹא יִסְבְּעוּן

ת

ת non tantum in uerbis sed etiam
in nominibus in ד transfiguratur
de uerbo exemplum leges Pro/
uerb: xi. דְּמוֹשִׁיט אִידָא עַל חַבְרֵי
לָא מִזְדַּכֵּי מִן בִּישְׁתָּא de nomine
Ge

pro שְׁנֵי ubi excinditur נ litera, & pro ea ר substituimus

DE SYLLABARUM IN NOMINE mutatione

ים syllabæ cum ין cognatio est Esræ vi וּבְנֵי תוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין לַעֲלָוָן לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא

וֹת in תָ uel וָהָא uerti obseruauimus De תָ exemplum uides Ruth, i וַהֲרָתֵין כַּלָּתָהָא עִמַּהּ

De וָתָא uero Nahum, ij גִישְׁרֵי שַׁעֲרֵי נַהֲרָוָתָא אִתְפַּסְקוּ pro חַנְּהָרוֹת נִפְתָּחוּ

ן finale etiam idem ualet ꝙ ית Esræ iiij וְתִנְדַּע דִי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא

לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ קְטִיל ח
חַמּוֹן שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא Et Esræ vij
מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל מִתְנַדַּב ב
בְּמַלְכוּתִי מִן עַמָּא יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי
וְלֵוָיֵא לִמְהָךְ לִירוּשְׁלֶם עִמָּךְ יְהָךְ
Porro נ aliquãdo inter media the-
matis elementa inſeritur, contra
hebræorum conſuetudinẽ Dan:
ij בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַד נֶצַּר נְפַל עַל
אַנְפּוֹהִי Et Esræ vij וְעַד חִנְטִין
כּוֹרִין מְאָה aliquando etiam quã/
uis de radice, tamen extra radi-
cis literas eijcitur ut הֵא pro הִנֵּה
Hiere: לג, הָא יוֹמַיָּא אָתַן אֲמַר יְיָ
Similiter ר e medio dictionis in-
uenio exemptum & in eius locũ
נ insertũ Ionæ iiij וִיתִיב מִמּוּרְנֵה
לְקַרְתָּא & ediuerſo legimus תְּרֵי
pro

בָּל לֵילְיָא pro בָּל חַלַּיְלָה

De אֶת Articulo

Articulus אֶת in יַת nusq; non mutatus apparet, Hiere: xxxiij
אֲרֵי אָתִיב יַת גָּלוּת אַרְעָא כּד
בְּדִבְקַדְמֵיתָא אֲמַר יְיָ

DE SYLLABIS PRONOMINVM

Affixa maſ: gene: ſing: nume:

pro חוֹ uel וֹ cum cholem ה cum מַפִּיק uel יה transſertur Gene: xxxiiij
וּנְפַל עַל צַוְּארֵיה וְנַשְּׁקֵיה
וַיִּפּוֹל עַל צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ pro. וּבְכוֹ
וַיִּבְכּוּ

pro

מָרָדָא וּמְהַנְזְקַת מַלְכִין וּמְדִנָן

Item & חַת terminatio pluralis numeri est fœmi: eiusdem v אֲרַיִין כְּנֵמָא אֲמַרְנָה לְהוֹם מַן אִנּוּן שְׁמָהַת גֻּבְרַיָּא דִי דְנָה

CANON DE יָא cum dagesch & sine dagesch

Obiter hoc loco te canonis de יָא syllaba commonefacere opere pretium duxi, nimirum ut ob/serues יָא ut plurimũ cũ דָגֵשׁ ter/minationẽ numeri multitudinis & Mas: ge: esse Esræ vi אַרְתַּחְשַׁסְתָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא absq; דָגֵשׁ uero singularis numeri, Iudicum xv.

בֵל

Fœmi: gene: ſing: nume:

ה cum מַפִּיק in הָא Eſaiæ, xx.
וַאֲגִיתַ קְרָבָא בְּאַשְׁרוּר וּבְבָשָׁתָא

ךְ & נָה abſq; uariatione depræhendimus.

In Plurali.

ןְ & כֶן חֶן non uariantur.

Affixa commu: gene:

נִי nullam plane transformationem admittit

י interdum in א demutatum legimus Gene: xxxi וַאֲמַר לָבָן דְגוּרָא חֲדֵין טָהִיד בֵּינָא וּבֵינָךְ יוֹמָא דֵין interdum citra demutationem inuenimus.

pro ו uero præcedente iod וֹהִי
uel יהי וּהִי Eſræ iiij דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא
דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי ,& Gene : xxxij
לְוָת עֵשָׂו אֲחוּהִי

Pro ךְ, ךָ Gene: iiij אָן הֶבֶל אֲחוּךְ
ecce אֲחוּךְ pro אָחִיךָ

In Plurali

ם in נוּן abit Gene: xxxi וְרָחֵל
נְסִיבַת יַת צַלְמָנַיָּא וְשַׁוִּיתִינּוּן בע
בַּעֲבִיטָא דְגַמְלָא

הֵם nonnunq̃ in הוֹן Hiere: xij
בְּנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן יְמוּתוּן בְּכַפְנָא
וּמַצְלַח non nunq̃ in הוֹם Eſræ v
בִּידְהוֹם

כֶּם aliquando in כוֹן Gene: xxxv
אַעְדוּ יַת טַעֲוַת עַמְמַיָּא דִּי בֵינֵיכוֹן
aliquando in כוֹם Eſræ vij בִּרְעוּת
אֱלָ

תֶּם in תוּן Esræ iiij נִשְׁתְּוָנָא דִּי
שְׁלַחְתּוּן עֲלֵינָא
נַה in נָא ut apud eundem eodem
capite עֲלַ דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא
לְמַלְכָּא
ה in ת ut pro יַלְדָה dicunt יַלְדַת
Genes: xvi וּקְרָא אַבְרָם שׁוּם בְּרֵיהּ
דִּילִידַת הָגָר יִשְׁמָעֵאל
ה nihil mutationis agnoscit.
תֶּן in תִּין Gene: xxxi וְאַתּוּן יְדַעְתִּין
אֲרֵי בְּכָל חֵילִי פְּלַחִית יַת אֲבוּכֶן

De נָה syllaba Imperativi.

נָה secunde personæ Imperatiui pluralis numeri fœmi: gene: terminatio in נָא commigrat Ruth i תּוּבְנָא בְּרָתַי aliquando

post

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0098

נא cum נָא magnam habet uici/
nitatem Psal: lxxx אֱלֹהִים צְבָאוֹת
אֱתִיבִיתָנָא מְגַלּוּתָנָא

DE SYLLABIS VERBO RVM

De syllabis præterito tempori seruienti/ bus

תָּ est immutabilis

תִי per transpositionem literarum in
יָת uertitur Eccles: viij וְשַׁבָּחִית
אֲנָא יַת חֶדְוַת

וֹ cum מלאפום communiter in וּ
cum cholem abit Danie: ij עֲנוֹ
תִנְיָנוּת וְאָמְרִין

תַם

ABBREVIATIONES quibus Iudæi in commentarijs super Biblia passim vsi sunt.

ר״ת	ראשי תיבות
ס״ת	סופי תיבות
ה׳	יהוה
אלהי׳	אלהים
הקב״ה	הקדוש ברוך הוא
השם ית׳	השם יתעלה
האל ית׳	האל יתברך
ישר׳	ישראל
ר״ל	רוצה לומר
ג״כ	גם כן
בע״ה	בעזרת השם
זצ״ל	זכר צדיק לברכה
א״ת	אם תאמר
כ״א	כן אמר

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0100

poſtrema litera reĳcitur capite eodem וּנְטַלִין קָלֵיהוֹן וּבָבִיאָן

De ה tertiæ coniugati-
onis litera

ה tertiæ Coniugationis index, in Præterito tempore cum א im-mutatur, Iudicum xvi. וְאַסִיקוּ לָהּ טוּרָנֵי פְלִישְׁתָּאֵי

Item in Futuri perſonis non de-ficit, quemadmodum in hebręis fit uerbis, Eſræ iiij וְאַפְּתֹם מַלְכִים תְּהַנְזִיק

DE הִת ſyllaba uerb:
quartæ Coniu:

הִת formatiua ſyllaba uerborum quartæ coniugationis in אִת tranſit Hiere. xxxiij דְאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי

Abre

לפ״ק	לִפְרָט קָטוֹן
ר״ח	רֹאשׁ חֹדֶשׁ
שנ׳	שֶׁנֶּאֱמַר
כ״א	כֵּן אָמַר
כ״ד	כָּל דָּבָר
י״מ	יֵשׁ מְפָרְשִׁים
וגמ׳	וְגוֹמֵר
כלו׳	כְּלוֹמַר
אע״פ	אַת עַל פִּי
ואחז״ל	וְאָמְרוּ חֲכָמִים זֵכֶר לִבְרָכָה
דהע״ה	דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם
ת״ל	תַּלְמוּד לוֹמַר
ת״א	תַּרְגּוּם אֻנְקְלוֹס
ת״י	תַּרְגּוּם יוֹנָתָן
פרד״ק	פֵּירוּשׁ רַבֵּינוּ דָּוִד קִמְחִי
פרש״י	פֵּירוּשׁ רַבֵּינוּ שְׁלֹמֹה
פר״ח	פֵּירוּשׁ רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל
ר׳	רַבִּי

ע״ד	עַל דֶּרֶךְ
ע״ז	עֲבוֹדָה זָרָה
שא״פ	שֶׁאָמַר פֵּירוּשׁ
וי״ת	וַיּוֹמֶר תַּרְגּוּם
ראב״ע	רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן עֶזְרָא
א״ר	אָמַר רַבִּי
אעפ״כ	אַת עַל פִּי כֵן
פי׳	פֵּירוּשׁ
וג׳	וְגוֹמֶר
ז״ל	זֶכֶר לִבְרָכָה
וי״א	וְיֵשׁ אוֹמְרִים
ל׳	לָשׁוֹן
ז״ל	זֶה לְשׁוֹנוֹ
ס״א	סְפָרִים אֲחֵרִים
נ״ל	נִרְאָה לִי
ע״א	עִנְיָן אַחֵר
ד״א	דָּבָר אַחֵר
ל״א	לָשׁוֹן אַחֵר

temptis, longe melioribus aptum ſtudijs, præſertim hoc fœlici ſeculo, terunt. Quæ cauſa maxime me mouit, ut Danielem: quandoquidem non omnibus in manu Hebræorum Biblia ſunt: typis excudendum curaremus, ex quo præter ſacram hiſtoriam ſtudioſi, non ſolum Hebrææ, uerum etiam Chaldææ linguæ diuerſam loquendi rationē preciperent. Nā hunc Prophetam conſtat utraque fuiſſe uſum dialecto. Spero igitur hac parte utcumque pro uirili noſtra, rem theologicam a me adiutam. Quem ſub tui nominis auſpicio, mi Petre, in lucem edimus quoniam tibi ſummopere hoc

 lite

PETRO VVELLE/RO MATTHAEVS AVRIGAL. LVS S,D.

CVm omnis nostrorum stu/
diorum cursus, eo dirigen-
dus sit, ut illis potissimum ling/
uis uacemus, sine quarum admi-
niculo, syncerior theologia tracta
ri haud recte possit. Tamē pauci
reperiuntur adolescentes, qui hoc
cōpendio pergunt, partim labore,
deterriti, partī desperatione adduc
ti, Interim, in ociosis quorun/
dam commentarijs, neglecta uer-
borum proprietate ac phrasi, ue-
raque scripturarum sentencia,
tem

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0105

Danielis Propheta

בשנת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת יה
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה
בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל ירו
יְרוּשָׁלַם וַיָּצַר עָלֶיהָ׃ וַיִּתֵּן יה
אֲדֹנָי בְּיָדוֹ אֶת־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־ יה
יְהוּדָה וּמִקְצָת כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים
וַיְבִיאֵם אֶרֶץ־שִׁנְעָר בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת
הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו׃
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפְּנַז רַב סָרִיסָיו
לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִזֶּרַע המ
הַמְּלוּכָה וּמִן־הַפַּרְתְּמִים׃ יְלָדִים
אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כָּל־מאוּם וְטוֹבֵי מ
מַרְאֶה וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל־חָכְמָה ויד
וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע וַאֲשֶׁר כח
כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וּלְלַמְּדָם
סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים׃ וַיְמַן לה
לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ מִפַּת־
בַּג הַמֶּלֶךְ וּמִיֵּין מִשְׁתָּיו וּלְגַדְּלָם

literarum genus cordi esse uideo
quo facilius tuo nunc ex-
emplo, bonorum iuue-
num animos, ad hanc
linguam amplec
tendam inui-
taremus
Vale. VVittembergæ
Nonis Marcijs.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0107

אֶל־הַמֶּלְצַר אֲשֶׁר מִנָּה שַׂר הַסָּרִיסִים
עַל־דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה
נַס־נָא אֶת־עֲבָדֶיךָ יָמִים עֲשָׂרָה ׃
וְיִתְּנוּ־לָנוּ מִן־הַזֵּרֹעִים וְנֹאכְלָה ומ
וּמַיִם וְנִשְׁתֶּה ׃ וְיֵרָאוּ לְפָנֶיךָ מַה
מַרְאֵינוּ וּמַרְאֵה הַיְלָדִים הָאֹכְלִים א
אֵת פַּת־בַּג הַמֶּלֶךְ וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֵה עֲשֵׂה
עִם־עֲבָדֶיךָ ׃ וַיִּשְׁמַע לָהֶם לַדָּבָר
הַזֶּה וַיְנַסֵּם יָמִים עֲשָׂרָה ׃ ומ
וּמִקְצָת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה מר
מַרְאֵיהֶם טוֹב וּבְרִיאֵי בָּשָׂר מִן־כָּל
הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֵת פַּת בַּג הַמֶּלֶךְ
׃ וַיְהִי הַמֶּלְצַר נֹשֵׂא אֶת־פַּת בָּגָם
וְיֵין מִשְׁתֵּיהֶם וְנֹתֵן לָהֶם זֵרְעֹנִים ׃
וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם נָתַן לָהֶם
הָאֱלֹהִים מַדָּע וְהַשְׂכֵּל בְּכָל־סֵפֶר ו
וְחָכְמָה וְדָנִיֵּאל הֵבִין בְּכָל־חָזוֹן וח
וַחֲלֹמוֹת ׃ וּלְמִקְצָת הַיָּמִים אֲשֶׁר

שָׁנִים שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעַמְדוּ לִפ
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ׃ וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי י
יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה
׃ וַיָּשֶׂם לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים שׁ
שֵׁמוֹת וַיָּשֶׂם לְדָנִיֵּאל בֵּלְטְשַׁאצַּר ו
וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ ו
וְלַעֲזַרְיָה עֲבֵד נְגוֹ ׃ וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל
עַל־לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יִתְגָּאַל בְּפַת־בַּג
הַמֶּלֶךְ וּבְיֵין מִשְׁתָּיו וַיְבַקֵּשׁ מִשַּׂר
הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאָל ׃ וי
וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים אֶת־דָּנִיֵּאל לְחֶסֶד ול
וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שַׂר הַסָּרִיסִים ׃
וַיֹּאמֶר שַׂר הַסָּרִיסִים לְדָנִיֵּאל יָרֵא
אֲנִי אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מִנָּה א
אֶת־מַאֲכַלְכֶם וְאֶת־מִשְׁתֵּיכֶם אֲשֶׁר
לָמָּה יִרְאֶה אֶת־פְּנֵיכֶם זֹעֲפִים מִן־ה
הַיְלָדִים אֲשֶׁר כְּגִילְכֶם וְחִיַּבְתֶּם אֶת־
רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ ׃ וַיֹּאמֶר דָּנִיֵּאל
אל

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0109

לדעת את החלום׃ וידברו ה
הכשדים למלך ארמית מלכא לע
לעלמין חיי אמר חלמא לעבדיך ו
ופשרא נחוא׃ ענה מלכא ואמר
לכשדיא מלתה מני אזדא הן לא ת
תהודענני חלמא ופשרה הדמין ת
תתעבדון ובתיכון נולי יתשמון׃
והן חלמא ופשרה תהחון מתנן ונ
ונבזבה ויקר שגיא תקבלון מן־ק
קדמי להן חלמא ופשרה החוני׃
ענו תנינות ואמרין מלכא חלמא
יאמר לעבדוהי ופשרה נהחוה׃
ענה מלכא ואמר מן יציב ידע א
אנה די עדנא אנתון זבנין כל קבל
די חזיתון די אזדא מני מלתא׃
די הן־חלמא לא תהודענני חדה־ה
היא דתכון ומלה כדבה ושחיתה ה
הזמנתון למאמר קדמי עד די־ע

עד

אָמַר הַמֶּלֶךְ לַהֲבִיאָם וַיְבִיאֵם שַׂר ת
הַסָּרִיסִים לִפְנֵי נְבֻכַד־נֶצַּר׃ וי
וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא מב
מִכֻּלָּם כְּדָנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וע
וַעֲזַרְיָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
וְכֹל דְּבַר חָכְמַת בִּינָה אֲשֶׁר־בִּקֵּשׁ
מֵהֶם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצָאֵם עֶשֶׂר יָדוֹת ע
עַל כָּל־הַחַרְטֻמִּים הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מַלְכוּתוֹ׃ וַיְהִי דָּנִיֵּאל עַד־
שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃ וב
וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַד־נֶצַּר
חָלַם נְבֻכַד־נֶצַּר חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם ר
רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה עָלָיו׃ וי
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא לַחַרְטֻמִּים ול
וְלָאַשָּׁפִים וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים
לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ חֲלֹמֹתָיו וַיָּבֹאוּ ויע
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם
הַמֶּלֶךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי
לדע

ענה ואמר לאריוך שליטא די מ
מלכא על מה דתא מהחצפה מן
קדם מלכא אדין מלתא הודע אריוך
לדניאל ׃ ודניאל על ובעא מן
מלכא די זמן ינתן לה ופשרא לה
להחויה למלכא ׃ אדין דניאל
לביתה אזל ולחנניה מישאל וע
ועזריה חברוהי מלתא הודע ׃
ורחמין למבעא מן קדם אלה ש
שמיא על רזא דנה די לא יהובדון
דניאל וחברוהי עם שאר חכימי ב
בבל ׃ אדין לדניאל בחזוא די ליליא
רזא גלי אדין דניאל ברך לאלה
שמיא ׃ ענה דניאל ואמר להוא
שמיה די אלהא מברך מן עלמא
ועד עלמא די חכמתא וגבורתא די
לה היא ׃ והוא מהשנא עדניא
וזמניא מהעדה מלכין ומהקים מ
מל

עִדָּנָא יִשְׁתַּנֵּא לָהֵן חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי
וְאִנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֻנַּנִי ׃ ע
עֲנוֹ כַשְׂדָּיֵא קֳדָם־מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא
אִיתַי אֱנָשׁ עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מ
מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֲוָיָה כָּל־קֳבֵל דִּי ב
כָּל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כִדְנָה לָא
שְׁאֵל לְכָל־חַרְטֹּם וְאָשַׁף וְכַשְׂדָּי ׃
וּמִלְּתָא דִי־מַלְכָּא שָׁאֵל יַקִּירָא וא
וְאָחֳרָן לָא אִיתַי דִּי יְחַוִּנַּהּ קֳדָם מל
מַלְכָּא לָהֵן אֱלָהִין דִּי מְדָרְהוֹן עִם־
בִּשְׂרָא לָא אִיתוֹהִי ׃ כָּל־קֳבֵל ד
דְּנָה מַלְכָּא בְּנַס וּקְצַף שַׂגִּיא וַאֲמַר
לְהוֹבָדָה לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל ׃ וְדָתָא
נֶפְקַת וְחַכִּימַיָּא מִתְקַטְּלִין וּבְעוֹ דנ
דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה ׃ בא
בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֲתִיב עֵטָא וּטְעֵם לא
לְאַרְיוֹךְ רַב טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא דִּי נ
נְפַק לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי בָּבֶל ׃ ע
עָנֵה

הַאִיתָךְ כָּהֵל לְהוֹדָעֻתַנִי חֶלְמָא דִי־
חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ׃ עָנֵה דָנִיֵּאל קֳדָם
מַלְכָּא וְאָמַר רָזָא דִי־מַלְכָּא שָׁאֵל ל
לָא חַכִּימִין אָשְׁפִין חַרְטֻמִּין גָּזְרִין י
יָכְלִין לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃ בְּרַם
אִיתַי אֱלָהּ בִּשְׁמַיָּא גָּלֵא רָזִין וְהוֹדַע
לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִי לֶהֱוֵא ב
בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ
עַל־מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא׃ אַנְתְּה
מַלְכָּא רַעְיוֹנָיךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלִיקוּ
מָה דִי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְגָלֵא רָזַיָּא
הוֹדְעָךְ מָה־דִי לֶהֱוֵא׃ וַאֲנָה לָא
בְחָכְמָה דִּי־אִיתַי בִּי מִן־כָּל חַיַּיָּא ר
רָזָא דְנָא גֱּלִי לִי לָהֵן עַל־דִּבְרַת דִּי־
פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדְעוּן וְרַעְיוֹנֵי
לִבְבָךְ תִּנְדַּע׃ אַנְתְּה מַלְכָּא חָזֵה
הֲוַיְתָ וַאֲלוּ צְלֵם חַד שַׂגִּיא צַלְמָא ד
דִכֵּן רַב וְזִיוֵהּ יַתִּיר קָאֵם לְקָבְלָךְ ור
ור

מַלְכִין יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין ומ
וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה׃ הוּא גָּלֵא
עַמִּיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא יָדַע מָה־בחש
בַחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרֵא׃
לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתִי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח א
אֲנָה דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי
וּכְעַן הוֹדַעְתַּנִי דִּי־בְעֵינָא מִנָּךְ דִּי־
מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתֶּנָא׃ כָּל־ק
קֳבֵל דְּנָה דָּנִיֵּאל עַל עַל־אַרְיוֹךְ דִּי
מַנִּי מַלְכָּא לְהוֹבָדָה לְחַכִּימֵי בָּבֶל
אֲזַל וְכֵן אֲמַר־לֵהּ לְחַכִּימֵי בָבֶל אַל
תְּהוֹבֵד הַעֵלְנִי קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא
לְמַלְכָּא אֲחַוֵּא׃ אֱדַיִן אַרְיוֹךְ בה
בְּהִתְבְּהָלָה הַנְעֵל לְדָנִיֵּאל קֳדָם מ
מַלְכָּא וְכֵן אֲמַר־לֵהּ דִּי־הַשְׁכַּחַת גְּבַר
מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי פִשְׁרָא
לְמַלְכָּא יְהוֹדַע׃ עָנֵה מַלְכָּא
וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר
הא

חֵיוַת בָּרָא וְעוֹף־שְׁמַיָּא יְהַב בִּידָךְ
וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְּהוֹן אַנְתְּה הוּא רֵאשָׁה
דִּי דַהֲבָא׃ וּבָתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ
אָחֳרִי אֲרַעא מִנָּךְ וּמַלְכוּ תְלִיתָיָא
אָחֳרִי דִּי נְחָשָׁא דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־
אַרְעָא׃ וּמַלְכוּ רְבִיעָיָא תֶּהֱוֵא
תַקִּיפָא כְּפַרְזְלָא כָּל־קֳבֵל דִּי פַרְזְלָא
מְהַדֵּק וְחָשֵׁל כֹּלָּא וּכְפַרְזְלָא דִּי־מ
מְרָעַע כָּל־אִלֵּין תַּדִּק וְתֵרֹעַ׃
וְדִי־חֲזַיְתָה רַגְלַיָּא וְאֶצְבְּעָתָא מִנְּהוֹן
חֲסַף דִּי־פֶחָר וּמִנְּהוֹן פַּרְזֶל מַלְכוּ
פְלִיגָא תֶּהֱוֵה וּמִן־נִצְבְּתָא דִּי־פַר
פַרְזְלָא לֶהֱוֵא־בַהּ כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתָה
פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא׃
וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא מִנְּהוֹן פַּרְזֶל וּמִנְּהוֹן
חֲסַף מִן־קְצָת מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה תַק
תַקִּיפָה וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵא תְבִירָה׃
דִּי חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא

וְרֵוֵהּ דְּחִיל ׃ הוּא צַלְמָא רֵאשֵׁהּ
דִּי־דְהַב טָב חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כ
כְּסַף מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי נְחָשׁ ׃
שָׁקוֹהִי דִּי פַרְזֶל רַגְלוֹהִי מִנְּהֵין דִּי פ
פַרְזֶל וּמִנְּהֵין דִּי חֲסַף ׃ חָזֵה ת
הֲוַיְתָ עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא ב
בִידַיִן וּמְחָת לְצַלְמָא עַל־רַגְלוֹהִי ד
דִּי פַרְזְלָא וְחַסְפָּא וְהַדֶּקֶת הִמּוֹן ׃
בֵּאדַיִן דָּקוּ כַחֲדָה פַּרְזְלָא חַסְפָּא נְחָשָׁא
כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וַהֲווֹ כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי־
קַיִט וּנְשָׂא הִמּוֹן רוּחָא וְכָל־אֲתַר ל
לָא־הִשְׁתְּכַח לְהוֹן וְאַבְנָא דִּי־מְחָת
לְצַלְמָא הֲוָת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל
אַרְעָא ׃ דְּנָה חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ ג
נֵאמַר קֳדָם מַלְכָּא ׃ אַנְתְּה מ
מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא
מַלְכוּתָא חִסְנָא וְתָקְפָּא וִיקָרָא יְהַב
לָךְ ׃ וּבְכָל־דִּי דָאֲרִין בְּנֵי־אֲנָשָׁא
חֵי

אֱלָהִין וּמָרֵא מַלְכִין וְגָלֵה רָזִין דִּי
יְכֵלְתָּ לְמִגְלֵא רָזָא דְנָא ׃ אֱדַיִן מַלְכָּא
לְדָנִיֵּאל רַבִּי וּמַתְּנָן רַבְרְבָן שַׂגִּיאָן
יְהַב־לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־מְדִינַת
בָּבֶל וְרַב סִגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל ׃
וְדָנִיֵּאל בְּעָא מִן־מַלְכָּא וּמַנִּי עַל־
עֲבִידְתָּא דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מל
מַלְכָּא ׃ נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד
צְלֵם דִּי־דְהַב רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין
פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁת אֲקִימֵהּ בְּבִקְעַת
דּוּרָא בִּמְדִינַת בָּבֶל ׃ וּנְבוּכַדְנֶצַּר
מַלְכָּא שְׁלַח לְמִכְנַשׁ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא
סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְדָבְרַיָּא
דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מד
מְדִינָתָא לְמֵתֵא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי
הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא ׃
בֵּאדַיִן מִתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סגנ

מִתְעָרְבִין לֶהֱוֺן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא־
לֶהֱוֺן דָּבְקִין דְּנָה עִם־דְּנָה הֵא כְּדִי
פַרְזְלָא לָא מִתְעָרַב עִם־חַסְפָּא׃
וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים
אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא
תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה לְעַם אָחֳרָן לָא
תִשְׁתְּבִק תַּדִּק וְתָסֵת כָּל־אִלֵּין מַל
מַלְכוּתָא וְהִיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא׃
כָּל־קֳבֵל דִּי־חֲזַיְתָ דִּי מִטּוּרָא את
אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וְהַדֶּקֶת
פַּרְזְלָא נְחָשָׁא חַסְפָּא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא
אֱלָהּ רַב הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא
אַחֲרֵי דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא וּמְהֵימַן
פִּשְׁרֵהּ׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְ־
נֶצַּר נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל ס
סְגִד וּמִנְחָה וְנִיחֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה
לֵהּ׃ עָנֵה מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר
מִן־קְשֹׁט דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ א
אֱלָ

כל־עממיא אמיא ולשניא סגדין
לצלם דהבא די הקים נבוכד־נצר
מלכא ׃ כל־קבל דנה בה ז
זמנא קרבו גברין כשדאין ואכלו
קרציהון די יהודיא ׃ ענו ו
ואמרין לנבוכד־נצר מלכא מל
מלכא לעלמין חיי ׃ אנתה
מלכא שמת טעם די־כל־אנש
די ישמע קל קרנא משרוקיתא ק
קיתרוס שבכא ׃ פסנתרין ו
וסופניא וכל זני זמרא יפל ויסגד
לצלם דהבא ׃ ומן־די־לא
יפל ויסגד יתרמא לגו־אתון נורא
יקידתא ׃ איתי גברין יהודאין
די־מנית יתהון על־עבידת מדינת
בבל שדרך מישך ועבד נגו גב
גבריא אלך לא־שמו עליך מל
מלכא טעם לאלהיך לא פלחין ו

סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְּדָבְרַיָּא
דְתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מ
מְדִינָתָא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי חֲקִים נ
נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא וְקָאֲמִין לָקֳבֵל
צַלְמָא דִּי חֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר ׃
וְכָרוֹזָא קָרֵא בְחָיִל לְכוֹן אָמְרִין ע
עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא ׃ ב
בְּעִדָּנָא דִּי תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא מ
מַשְׁרוֹקִיתָא קַיתְרֹס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין
סוּמְפֹּנְיָה וְכֹל זְנֵי זְמָרָא תִּפְּלוּן ות
וְתִסְגְּדוּן לְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי חֲקִים נ
נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא ׃ וּמַן־דִּי
לָא יִפֵּל וְיִסְגֻּד בַּהּ שַׁעֲתָא יִתְרְמֵא
לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא ׃
כָּל־קֳבֵל דְּנָה בֵּהּ זִמְנָא כְּדִי ש
שָׁמְעִין כָּל־עַמְמַיָּא קָל קַרְנָא מ
מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתְרוֹס שַׂבְּכָא פסנ
פְּסַנְטֵרִין וְכֹל זְנֵי זְמָרָא נָפְלִין כ
כל

לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר לָא־חַשְׁחִין א
אֲנַחְנָא עַל־דְּנָה פִּתְגָם לַהֲתָבוּתָךְ׃
הֵן אִיתַי אֱלָהַנָא דִּי־אֲנַחְנָא פָלְחִין
יָכִיל לְשֵׁיזָבוּתַנָא מִן־אַתּוּן נוּרָא י
יָקִידְתָּא וּמִן־יְדָךְ מַלְכָּא יְשֵׁיזִב׃
וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא־לָךְ מַלְכָּא דִּי
לֵאלָהָיךְ לָא־אִיתַינָא פָלְחִין וּלְצֶלֶם
דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ לָא נִסְגֻּד׃
בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר הִתְמְלִי חֱמָא ו
וּצְלֵם אַנְפּוֹהִי אֶשְׁתַּנִּי עַל־שַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ עָנֵה וְאָמַר לְמֵזֵא
לְאַתּוּנָא חַד־שִׁבְעָה עַל דִּי חֲזֵה
לְמֵזְיֵהּ׃ וּלְגֻבְרִין גִּבָּרֵי חַיִל ד
דִּי בְחַיְלֵהּ אֲמַר לְכַפָּתָה לְשַׁדְרַךְ מ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לְמִרְמֵא לְאַתּוּן ג
נוּרָא יָקִידְתָּא׃ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא
אִלֵּךְ כְּפִתוּ בְּסַרְבָּלֵיהוֹן פַּטִּישֵׁיהוֹן
וְכַרְבְּלָתְהוֹן וּלְבֻשֵׁיהוֹן וּרְמִיו לְגוֹא
את H iij

וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ לָא סָגְדִין
׃ בֵּאדַיִן נְבוּכַד־־נֶצַּר בִּרְגַז וח
וַחֲמָא אֲמַר לְהַיְתָיָה לְשַׁדְרַךְ מש
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא א
אִלֵּךְ הֵיתָיוּ קֳדָם מַלְכָּא ׃ ע
עָנֵה נְבוּכַד־־נֶצַּר וְאָמַר לְהוֹן הַצ
הַצְדָּא שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לא
לֵאלָהַי לָא־־אִיתֵיכוֹן פָּלְחִין וּלְצֶלֶם
דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימֶת לָא־־סָגְדִין ׃
כְּעַן הֵן אִיתֵיכוֹן עֲתִידִין דִּי בְעִדָּנָא
דִּי תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא
קַיתְרוֹס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפּוֹנְיָא
וְכֹל זְנֵי זְמָרָא תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן ל
לְצַלְמָא דִּי־־עַבְדֵת וְהֵן לָא תִסְגְּדוּן
בַּהּ־־שַׁעֲתָא תִתְרְמוֹן לְגוֹא־אַתּוּן נו
נוּרָא יָקִדְתָּא וּמַן־־הוּא אֱלָהּ דִּי־
יְשֵׁיזְבִנְכוֹן מִן־־יְדָי ׃ עֲנוֹ ש
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְאָמְרִין ל
לְמַלְכָּא

מישך ועבד־נגו עבדוהי די־אלהא
עליא פוקו ואתו באדין נפקין ש
שדרך מישך ועבד נגו מן־גוא נ
נורא ׃ ומתכנשין אחשדרפניא
סגניא ופחותא והדברי מלכא חזין
לגבריא אלך די לא־שלט נורא ב
בגשמיהון ושער ראשהון לא הת
התחרך וסרבליהון לא שנו וריח
נור לא עדת בהון ׃ ענה נב
נבוכדנצר ואמר בריך אלההון די
שדרך מישך ועבד נגו די־שלח
מלאכה ושיזב לעבדוהי די התר
התרחצו עלוהי ומלת מלכא שנ
שניו ויהבו גשמיהון די לא־יפ
יפלחון ולא־יסגדון לכל־אלה להן
לאלההון ׃ ומני שים טעם
די כל־עם אמה ולשן די־יאמר
שלה על־אלההון די שדרך מישך

אַתּוּן נוּרָא יָקִידְתָּא׃ כָּל קֳבֵל
דְּנָה מִן־דִּי מִלַּת מַלְכָּא מַחְצְפָה ו
וְאַתּוּנָא אֵזֵה יַתִּירָה גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי
הַסִּיקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ ק
קַטִּיל הִמּוֹן שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא׃
וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתֵּהוֹן שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ נְפַלוּ לְגוֹא אַתּוּן־־נוּרָא
יָקִידְתָּא מְכַפְּתִין׃ אֱדַיִן נְבוּכַד־־
נֶצַּר מַלְכָּא תְּוַהּ וְקָם בְּהִתְבְּהָלָה
עָנֵה וְאָמַר לְהַדָּבְרוֹהִי הֲלָא גֻבְרִין
תְּלָתָא רְמֵינָא לְגוֹא־־נוּרָא מְכַפְּתִין
עָנַיִן וְאָמְרִין לְמַלְכָּא יַצִּיבָא מַלְכָּא׃
עָנֵה וְאָמַר הָא־־אֲנָה חָזֵה ג
גֻּבְרִין אַרְבְּעָה שְׁרַיִן מַהְלְכִין בְּגוֹ־
נוּרָא וַחֲבָל לָא־־אִיתַי בְּהוֹן וְרֵוֵהּ
דִּי רְבִיעָאָה דָּמֵה לְבַר־־אֱלָהִין׃
בֵּאדַיִן קְרֵב נְבוּכַד־־נֶצַּר לִתְרַע אַתּוּן
נוּרָא יָקִדְתָּא עָנֵה וְאָמַר שַׁדְרַךְ מ
מֵישַׁךְ

חַכִּימֵי בָבֶל דִּי־פְשַׁר חֶלְמָא יהו
יְהוֹדְעֻנַּנִי ׃ בֵּאדַיִן עָלִּלִין חר
חַרְטֻמַיָּא אָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא ו
וְחֶלְמָא אָמַר אֲנָה קֳדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ
לָא־מְהוֹדְעִין לִי ׃ וְעַד אָחֳרֵין
עַל קָדָמַי דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ בלט
בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֻׁם אֱלָהִי וְדִי רוּחַ־
אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וְחֶלְמָא קָדָמוֹהִי
אַמְרֵת ׃ בֵּלְטְשַׁאצַּר רַב חרט
חַרְטֻמַיָּא דִּי אֲנָה יִדְעֵת דִּי רוּחַ א
אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז לָא־אָנֵס
לָךְ חֶזְוֵי חֶלְמִי דִי־חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ א
אֱמַר ׃ וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מש
מִשְׁכְּבִי חָזֵה הֲוֵית וַאֲלוּ אִילָן בְּגוֹ
אַרְעָא וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא ׃ רְבָה א
אִילָנָא וּתְקִף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לשמ
לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְסוֹף כָּל־אַרְעָא ׃
עָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן ל
לבלא

וַעֲבֵד נְגוֹא הַדָּמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵהּ
נְוָלִי יִשְׁתַּוֵּה כָּל־קֳבֵל דִּי לָא אִיתַי
אֱלָה אָחֳרָן דִּי יִכֻּל לְהַצָּלָה כִּדְנָה
בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ :
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בִּמְדִינַת בָּבֶל :
נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא א
אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי־דָאְרִין בְּכָל־אר
אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא : אָתַיָּא
וְתִמְהַיָּא דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא על
עִלָּיאָ שְׁפַר קָדָמַי לְהַחֲוָיָה :
אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי ב
כְּמָה תַקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת על
עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם־דָּר וְדָר :
אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלֵה הֲוֵית בְּבֵיתִי
וְרַעְנַן בְּהֵיכְלִי : חֵלֶם חֲזֵית ו
וִידַחֲלִנַּנִי וְהַרְהֹרִין עַל־מִשְׁכְּבִי וח
וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי : וּמִנִּי
שִׂים טְעֵם לְהַנְעָלָה קֳדָמַי לְכֹל ח
חַכִּימֵי

שַׁלִּיט עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנוֹשָׁא ול
וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ וּשְׁפַל אנש
אֲנָשִׁים יְקִים עֲלַיַהּ ׃ דְּנָה
חֶלְמָא חֲזֵית אֲנָה מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר
וְאַנְתְּה בֵלְטְשַׁאצַּר פִּשְׁרֵא אֱמַר כָּל
קֳבֵל דִּי כָּל־חַכִּימֵי מַלְכוּתִי לָא־י
יָכְלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעוּתַנִי וְאַנְתְּה ב
כָּהֵל דִּי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ ׃
אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר
אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָה וְרַעְיֹנֹהִי י
יְבַהֲלֻנֵּהּ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר בלטש
בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפִשְׁרֵא אַל־יְבַהֲלָךְ
עָנֵה בֵלְטְשַׁאצַּר וְאָמַר מָרִאי חֶלְמָא
לְשָׂנְאָיךְ וּפִשְׁרֵהּ לְעָרָיךְ ׃ א
אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקִף ור
וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְכָל
אַרְעָא ׃ וְעָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ
שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵהּ תְּחֹתוֹהִי ת
תדור

לְכֹלָּא־בֵהּ תְּחֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת ב
בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יְדֻרָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא
וּמִנֵּהּ יִתְּזִן כָּל־בִּשְׂרָא׃ חָזֵה
חָזֵוִית בְּחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי וא
וַאֲלוּ עִיר וְקַדִּישׁ מִן־שְׁמַיָּא נָחִת
קָרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גֹּדּוּ אב
אִילָנָא וְקַצִּצוּ עַנְפוֹהִי אַתַּרוּ עָפְיֵהּ
וּבַדַּרוּ אִנְבֵּהּ תְּנֻד חֵיוְתָא מִן־תח
תְּחֹתוֹהִי וְצִפְּרַיָּא מִן עַנְפוֹהִי׃
בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ
וּבֶאֱסוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי
בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־ח
חֵיוְתָא חֲלָקֵהּ בַּעֲשַׂב אַרְעָא׃
לִבְבֵהּ מִן־אֲנָשָׁא יְשַׁנּוֹן וּלְבַב חֵיוָא
יִתְיְהִב לֵהּ וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן
עֲלוֹהִי׃ בִּגְזֵרַת עִירִין פתג
פִּתְגָמָא וּבְמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא
עַל־דִּבְרַת דִּי־יִנְדְּעוּן חַיַּיָּא דִּי־של
שַׁלִּיט

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0129

עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי־יִצְבֵּא
יִתְּנִנַּהּ ׃ וְדִי אֲמַרוּ לְמִשְׁבַּק
עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי דִּי אִילָנָא מַלְכוּתָךְ
לָךְ קַיָּמָא מִן־דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלִּטִן
שְׁמַיָּא ׃ לָהֵן מַלְכָּא מִלְכִּי
יִשְׁפַּר עֲלָיךְ וַחֲטָיָךְ בְּצִדְקָה פְרֻק ו
וַעֲוָיָתָךְ בְּמִחַן עֲנָיִן הֵן תֶּהֱוֵה ארכ
אַרְכָה לִשְׁלֵוְתָךְ ׃ כֹּלָּא מְטָא
עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא ׃ לק
לִקְצָת יַרְחִין תְּרֵי עֲשַׂר עַל־הֵיכַל
מַלְכוּתָא דִּי בָבֶל מְהַלֵּךְ הֲוָה ׃
עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר הֲלָא דָא־הִיא ב
בָּבֶל רַבְּתָא דִּי־אֲנָה בֱנַיְתַהּ לְבֵית
מַלְכוּ בִּתְקַף חִסְנִי וְלִיקָר הַדְרִי ׃
עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא קָל מִן־
שְׁמַיָּא נְפַל לָךְ אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר
מַלְכָּא מַלְכוּתָא עֲדָת מִנָּךְ ׃
וּמִן־אֲנָשָׁא לָךְ טָרְדִין וְעִם־חֵיוַת
ברא

תְּדוּר חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יִשְׁכְּנָן
צִפְּרֵי שְׁמַיָּא ׃ אַנְתְּה־הוּא מל
מַלְכָּא דִּי רְבַית וּתְקֵפְתְּ וּרְבוּתָךְ ר
רְבַת וּמְטָת לִשְׁמַיָּא וְשָׁלְטָנָךְ לְסוֹת
אַרְעָא ׃ וְדִי חֲזָא מַלְכָּא עִיר
וְקַדִּישׁ נָחִת מִן־שְׁמַיָּא וְאָמַר גֹּדּוּ
אִילָנָא וְחַבְּלוּהִי בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי
בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבֶאֱסוּר דִּי־פַרְזֶל ו
וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא
יִצְטַבַּע וְעִם חֵיוַת בָּרָא חֲלָקֵהּ עַד
דִּי־שִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי ׃
דְּנָה פִשְׁרָא מַלְכָּא וּגְזֵרַת עִלָּיָא ה
הִיא דִּי מְטָת עַל־מָרִאי מַלְכָּא ׃
וְלָךְ טָרְדִין מִן־אֲנָשָׁא וְעִם־חֵיוַת ב
בָּרָא לֶהֱוֵא מְדֹרָךְ וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין
לָךְ יְטַעֲמוּן וּמִטַּל שְׁמַיָּא לָךְ מְצ
מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן ע
עֲלָךְ עַד דִּי תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט על
עִלָּיָא

מָה עֲבַדְתְּ ׃ בֵּהּ זִמְנָא מַנְדְּעִי
יְתוּב עֲלַי וְלִיקָר מַלְכוּתִי הַדְרִי ו
וְזִיוִי יְתוּב עֲלַי וְלִי הַדָּבְרַי ורב
וְרַבְרְבָנַי יְבַעוֹן וְעַל־מַלְכוּתִי הת
הָתְקְנַת וּרְבוּ יַתִּירָה הוּסְפַת־לִי ׃
כְּעַן אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח ומ
וּמְרוֹמֵם וּמְהַדַּר לְמֶלֶךְ שְׁמַיָּא ד
דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשׁוֹט וְאֹרְחָתֵהּ
דִּין וְדִי מַהְלְכִין בְּגֵוָה יָכִל להש
לְהַשְׁפָּלָה ׃ בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא עֲבַד
לְחֶם רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי אֲלַף וְלָקֳבֵל
אַלְפָּא חַמְרָא שָׁתֵה ׃ בֵּלְשַׁאצַּר אֲמַר
בִּטְעֵם חַמְרָא לְהַיְתָיָה לְמָאנֵי דַּהֲבָא
וְכַסְפָּא דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי
מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְיִשְׁתּוֹן ב
בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ ול
וּלְחֵנָתֵהּ ׃ בֵּאדַיִן הַיְתִיו מָאנֵי דַהֲבָא
דִּי הַנְפִּקוּ מִן־הֵיכְלָא דִּי־בֵית אֱלָהָא

בָּרָא מוֹרָךְ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ יְת
יְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן ע
עֲלָיךְ עַד דִּי תִנְדַּע דִּי־־שַׁלִּיט ע
עִלָּיאָ בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי־־
יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ ׃ בַּהּ שַׁעֲתָא
מִלְּתָא סָפַת עַל נְבוּכַדְ־־נֶצַּר וּמִן־
אֲנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא כְּתוֹרִין יֵאכֻל
וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד
דִּי שַׂעֲרֵהּ כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי
כְצִפְּרִין ׃ וְלִקְצָת יוֹמַיָּא אֲנָה
נְבוּכַדְ־־נֶצַּר עַיְנַי לִשְׁמַיָּא נִטְלֵת
וּמַנְדְּעִי עֲלַי יְתוּב וּלְעִלָּיאָ בָּרְכֵת
וּלְחַי עָלְמָא שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת דִּי ש
שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ ע
עִם־־דָּר וְדָר ׃ וְכָל־דָּאְרֵי א
אַרְעָא כְּלָה חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד
בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדָאְרֵי אַרְעָא וְלָא א
אִיתַי דִּי־־יְמַחֵא בִידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ
מה

במלכותא ישלט ׃ אדין ע
עללין כל חכימי מלכא ולא־כת
כהלין כתבא למקרא ופשרא להו
להודעה למלכא ׃ אדין מלכ
מלכא בלשאצר שגיא מתבהל וז
זיוהי שנין עלוהי ורברבנוהי מ
משתבשין ׃ מלכתא לקבל
מלי מלכא ורברבנוהי לבית מ
משתיא עללת ענת מלכתא ואמ
ואמרה מלכא לעלמין חיי אל־י
יבהלוך רעיונך וזיוך אל ישתנו
׃ איתי גבר במלכותך די רו
רוח אלהין קדישין בה וביומי א
אבוך נהירו ושכלתנו וחכמה כח
כחכמת־אלהין השתכחת בה ומ
ומלכא נבוכדנצר אבוך רב חר
חרטמין כשדאין גזרין הקימה אבוך
מלכא ׃ כל־קבל די־רוח יתירא

די בירושלם ואשתיו בהון מלכ
מלכא ורברבנוהי שגלתה ולחנתה
אשתיו חמרא ושבחו לאל :
לאלהי דהבא וכספא נחשא פרז
פרזלא אעא ואבנא : בה־
שעתא נפקת אצבען די יד־־אנש
וכתבן לקבל נברשתא על־־גירא
די־־כתל היכלא די מלכא ומלכא
חזה פס ידא די כתבא : א
אדין מלכא זיוהי שנוהי ורעינהי
יבהלונה וקטרי חרצה משתרין ו
וארכבתה דא לדא נקשן :
קרא מלכא בחיל להעלה לאשפיא
כשדיא וגזריא ענה מלכא ואמר
לחכימי בבל די כל־־אנש די יק
יקרה כתבה דנה ופשרה יחונני א
ארגונא ילבש והמונכא די־־דהב
דהבא על־־צוארה ותלתי במלכ
במלכותא

לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי אַרְגְּוָנָא
תִלְבַּשׁ וְהַמְוּנְכָא דִי־דַהֲבָא עַל־צו
צַוְּארָךְ וְתַלְתָּא בְמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט
׃ בֵּאדַיִן עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר קד
קֳדָם מַלְכָּא מַתְּנָתָךְ לָךְ לֶהֶוְיָן ונב
וּנְבִזְבְּיָתָךְ לְאָחֳרָן הַב בְּרַם כְּתָבָא
אֶקְרֵא לְמַלְכָּא וּפִשְׁרָא אֲהוֹדְעִנֵּהּ ׃
אַנְתְּ מַלְכָּא אֱלָהָא עִלָּיָא מַלְכוּתָא
וּרְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב לִנְבֻכַדְ
נֶצַּר אֲבוּךְ ׃ וּמִן־רְבוּתָא דִּי
יְהַב־לֵהּ כֹּל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא ולש
וְלִשָּׁנַיָּא הֲווֹ זָאעִין וְדָחֲלִין מִן־ק
קֳדָמוֹהִי דִּי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה קָטֵל
וְדִי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה מַחֵא וְדִי־הֲוָה
צָבֵא הֲוָה מָרִים וְדִי־הֲוָה צָבֵא ה
הֲוָה מַשְׁפִּל ׃ וּכְדִי רִם לִבְבֵהּ
וְרוּחֵהּ תִּקְפַת לַהֲזָדָה הָנְחַת מִן־כ
כָּרְסֵא מַלְכוּתֵהּ וִיקָרָה הֶעְדִּיו מנ

וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר חֶלְמִין ו
וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא קִטְרִין הִשׁ
הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל דִּי־מַלְכָּא
שָׂם שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּעַן דָּנִיֵּאל
יִתְקְרֵי וּפִשְׁרָא יְהַחֲוֵה׃ בֵּאדַיִן
דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה מל
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אַנְתְּה־הוּא
דָּנִיֵּאל דִּי־מִן בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד
דִּי הַיְתִי מַלְכָּא אַבִי מִן־יְהוּד׃
וְשִׁמְעֵת עֲלָךְ דִּי רוּחַ־אֱלָהִין קד
קַדִּישִׁין בָּךְ וְנַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וחכ
וְחָכְמָה יַתִּירָה הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃
וּכְעַן הֻעַלּוּ קָדָמַי חַכִּימַיָּא אָשְׁפַיָּא
דִּי־כְתָבָה דְנָה יִקְרוֹן וּפִשְׁרֵהּ לחו
לְהוֹדָעֻתַנִי וְלָא־כָהֲלִין פְּשַׁר־מִלְּתָא
לְהַחֲוָיָה׃ וַאֲנָה שִׁמְעֵת עֲלָךְ
דִּי־תוּכַל פִּשְׁרִין לְמִפְשַׁר וְקִטְרִין
לְמִשְׁרֵא כְּעַן הֵן תוּכַל כְּתָבָא למ
לְמִקְרֵא

דִּכְתָבָא דְּנָה רְשִׁים ׃ וּדְנָה
כְּתָבָא דִּי רְשִׁים מְנֵא מְנֵא תְּקֵל וּ
וּפַרְסִין ׃ דְּנָה פְּשַׁר מִלְּתָא
מְנֵא מְנָה אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ והשל
וְהַשְׁלְמַהּ ׃ תְּקֵל תְּקִילְתָּא ב
בְמֹאזַנְיָא וְהִשְׁתְּכַחַתְּ חַסִּיר ׃
פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת למ
לְמָדַי וּפָרָס ׃ בֵּאדַיִן אֲמַר
בֵּלְשַׁאצַּר וְהַלְבִּשׁוּ לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא
וְהַמּוֹנְכָא דִּי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ ו
וְהַכְרִזוּ עֲלוֹהִי דִּי־לֶהֱוֵא שַׁלִּיט ת
תַּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא ׃ בֵּהּ בְּלֵ
בְּלֵילְיָא קְטִיל בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא כ
כַּשְׂדָּיָא חצי וְדָרְיָוֶשׁ מָדָיָא
קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּבַר שְׁנִין שִׁתִּין ו
וְתַרְתֵּין ׃ שְׁפַר קֳדָם
דָּרְיָוֶשׁ וַהֲקִים עַל־מַלְכוּתָא לַאח
לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא מְאָה וְעֶשְׂרִין דִּי ל

 לֶהֱוֹן

מִנֵּהּ׃ וּמִן־בְּנֵי אֲנָשָׁא טְרִיד
וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוְתָא שַׁוִּי וְעִם־עֲר
עֲרָדַיָּא מְדוֹרֵהּ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יט
יְטַעֲמוּנֵּהּ וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ י
יִצְטַבַּע עַד דִּי־יְדַע דִּי־שַׁלִּיט א
אֱלָהָא עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן
־דִּי יִצְבֵּא יְהָקֵים עֲלַיהּ׃
וְאַנְתְּה בְּרֵהּ בֵּלְשַׁאצַּר לָא־הַשְׁפֵּלְתְּ
לִבְבָךְ כָּל־קֳבֵל דִּי כָל־דְּנָה יְדַעְתָּ׃
וְעַל־מָרֵא שְׁמַיָּא הִתְרוֹמַמְתָּ
וּלְמָאנַיָּא דִי־בַיְתֵהּ הַיְתִיו קָדָמָךְ
וְאַנְתְּה וְרַבְרְבָנָיךְ שֵׁגְלָתָךְ וּלְחֵנָתָךְ
חַמְרָא שָׁתַיִן בְּהוֹן וְלֵאלָהֵי כַסְפָּא
וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַּרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא
דִּי לָא־חָזַיִן וְלָא־שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין
שַׁבַּחְתָּ וְלֵאלָהָא דִּי־נִשְׁמְתָךְ בִּידֵהּ
וְכָל־אֹרְחָתָךְ לֵהּ לָא הַדַּרְתָּ׃ בֵּאדַיִן
מִן־קֳדָמוֹהִי שְׁלִיחַ פַּסָּא דִי־יְדָא ו
וכתבא

עֲלוֹהִי וְעַל דָּנִיֵּאל שָׂם בָּל לשוב
לְשֵׁיזָבוּתֵהּ וְעַד מֶעָלֵי שִׁמְשָׁא הו
הֲוָה מִשְׁתַּדַּר לְהַצָּלוּתֵהּ ׃
בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ עַל־מ
מַלְכָּא וְאָמְרִין לְמַלְכָּא דַּע מַלְכָּא
דִּי־דָת לְמָדַי וּפָרַס דִּי־כָל אֱסָר
וּקְיָם דִּי־מַלְכָּא יְהָקֵים לָא להשנ
לְהַשְׁנָיָה ׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא א
אֲמַר וְהַיְתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא
דִּי אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לד
לְדָנִיֵּאל אֱלָהָךְ דִּי־אַנְתְּה פָּלַח לֵהּ
בִּתְדִירָא הוּא יְשֵׁיזְבִנָּךְ ׃ וְהֵיתָיִת
אֶבֶן חֲדָה וְשֻׂמַת עַל־פֻּם גֻּבָּא ות
וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵהּ וּבְעִזְקָת ו
רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא צְבוּ בְּדָנִיֵּאל
׃ אֱדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת
טְוָת וְדַחֲוָן לָא הַנְעֵל קָדָמוֹהִי וְשׁ
וְשִׁנְתֵּהּ נַדַּת עֲלוֹהִי ׃ בֵּאדַיִן
מַלְכָּא

וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל־קֳבֵל דִּי־
הֲוָה עָבֵד מִן־קַדְמַת דְּנָה ׃
אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ וְהַשְׁכַּחוּ
לְדָנִיֵּאל בָּעֵה וּמִתְחַנַּן קֳדָם אֱלָהֵהּ ׃
בֵּאדַיִן קְרִבוּ וְאָמְרִין קד
קֳדָם־מַלְכָּא עַל־אֱסָר מַלְכָּא הל
הֲלָא אֱסָר רְשַׁמְתָּ דִּי כָל־אֱנָשׁ ד
דִּי־יִבְעֵא מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־
יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא ית
יִתְרְמֵא לְגֹב אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא
וְאָמַר יַצִּיבָא מִלְּתָא כְּדָת־מָדַי ו
וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא ׃ בֵּאדַיִן
עֲנוֹ וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא דִּי דָנִיֵּאל
דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא
־שָׂם עֲלָךְ מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־אס
אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ וְזִמְנִין תְּלָתָה ב
בְּיוֹמָא בָּעֵא בָּעוּתֵהּ ׃ אֱדַיִן
מַלְכָּא כְּדִי מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא בְּאֵשׁ
עֲלוֹהִי

דִּי־אֲכַלוּ קַרְצוֹהִי דִּי דָנִיֵּאל וּלְגֹב
אַרְיָוָתָא רְמוֹ אִנּוּן בְּנֵיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן
וְלָא מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד דִּי
שְׁלִטוּ בְהוֹן אַרְיָוָתָא וְכָל־גַּרְמֵיהוֹן
הַדִּקוּ׃ בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא
כְּתַב לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא
דִּי־דָאְרִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן י
יִשְׂגֵּא׃ מִן־קֳדָמַי שִׂים ט
טְעֵם דִּי בְּכָל שָׁלְטָן מַלְכוּתִי לה
לֶהֱוֺן זָאְעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָם אֱלָהֵהּ
דִּי דָנִיֵּאל דִּי־הוּא אֱלָהָא חַיָּא וק
וְקַיָּם לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא
תִתְחַבַּל וְשָׁלְטָנֵהּ עַד־סוֹפָא׃
מְשֵׁיזִב וּמַצִּל וְעָבֵד אָתִין וְתִמְהִין
בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא דִּי שֵׁיזִיב לְדָנִיֵּאל
מִן־יַד אַרְיָוָתָא׃ וְדָנִיֵּאל ד
דְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ ובמ
וּבְמַלְכוּת כּוֹרֶשׁ פָּרְסָיָא׃

בִּשְׁנַת

מַלְכָּא בִּשְׁפַּרְפָּרָא יְקוּם בְּנָגְהָא ו
וּבְהִתְבְּהָלָה לְגֻבָּא דִּי־אַרְיָוָתָא אז
אֲזַל׃ וּכְמִקְרְבֵהּ לְגֻבָּא לְדנ
לְדָנִיֵּאל בְּקָל עֲצִיב זְעִק עָנֵה מ
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דָּנִיֵּאל עֲבֵד
אֱלָהָא חַיָּא אֱלָהָךְ דִּי־אַנְתְּה פָּלַח
־לֵהּ בִּתְדִירָא הַיְכִל לְשֵׁיזָבוּתָךְ מִן־
אַרְיָוָתָא׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם־
מַלְכָּא מַלִּל מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃
אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסֲגַר
פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי כָּל־קֳבֵל
דִּי קָדָמוֹהִי זָכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַת
קֳדָמָךְ מַלְכָּא חֲבָלָה לָא עַבְדֵת׃
בֵּאדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טְאֵב עֲלוֹהִי ו
וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא
וְהֻסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־חֲבָל
לָא־הִשְׁתְּכַח בֵּהּ דִּי הֵימִן בֵּאלָהֵהּ
וַאֲמַר מַלְכָּא וְהַיְתִיו גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ
דִּי

ולה גפין ארבע די־עוף על־גביה
וארבעא ראשין לחיותא ושלטן י
יהיב לה׃ באתר דנה חזה
הוית בחזוי ליליא וארו חיוה רבי
רביעיה דחילה ואמתני ותקיפא י
יתירה ושנין די־פרזל לה רברבן
אכלה ומדקה ושארא ברגליה רפ
רפסה והיא משניה מן־כל־חיותא
די קדמיה וקרנין עשר לה׃
משתכל הוית בקרניא ואלו קרן
אחרי זעירה סלקת ביניהון ותלת
מן־קרניא קדמיתא איתעקרו מן
־קדמיה ואלו עינין כעיני אנש
אנשא בקרנא דא ופם ממלל רב
רברבן׃ חזה הוית עד די
כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב ל
לבושה כתלג חור ושער ראש
ראשה כעמר נקא כרסיה שבי
שביבין

בִּשְׁנַת חֲדָה לְבֵלְאשַׁצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
דָּנִיֵּאל חֵלֶם חֲזָה וְחֶזְוֵי רֵאשֵׁהּ עַל
־מִשְׁכְּבֵהּ בֵּאדַיִן חֶלְמָא כְּתַב רֵאשׁ
מִלִּין אֲמַר ׃ עָנֵה דָנִיֵּאל ו
וְאָמַר חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא
וַאֲרוּ אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחָן ל
לְיַמָּא רַבָּא ׃ וְאַרְבַּע חֵיוָן רב
רַבְרְבָן סָלְקָן מִן־יַמָּא שָׁנְיָן דָּא
מִן־דָּא ׃ קַדְמָיְתָא כְאַרְיֵה
וְגַפִּין דִּי־נְשַׁר לַהּ חָזֵה הֲוֵית עַד
דִּי־מְרִיטוּ גַפַּיהּ וּנְטִילַת מִן־אר
אַרְעָא וְעַל־רַגְלַיִן כֶּאֱנָשׁ הֳקִימַת
וּלְבַב אֱנָשׁ יְהִיב לַהּ ׃ וַאֲרוּ
חֵיוָא אָחֳרִי תִנְיָנָה דָּמְיָה לְדֹב ול
וְלִשְׂטַר־חַד הֳקִמַת וּתְלָת עִלְעִין
בְּפֻמַּהּ בֵּין שִׁנַּהּ וְכֵן אָמְרִין לַהּ ק
קוּמִי אֲכֻלִי בְּשַׂר שַׂגִּיא ׃ בָּאתַר
דְּנָה חָזֵה הֲוֵית וַאֲרוּ אָחֳרִי כִּנְמַר
וְלַהּ

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0145

עָלַם דִּי־לָא יֶעְדֵּה וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־
לָא תִתְחַבַּל ׃ אֶתְכְּרִיַּת רוּחִי
אֲנָה דָנִיֵּאל בְּגוֹ נִדְנֶה וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי
יְבַהֲלֻנַּנִי ׃ קִרְבֵת עַל־חַד מ
מִן־קָאֲמַיָּא וְיַצִּיבָא אֶבְעֵא מִנֵּהּ ע
עַל־כָּל־דְּנָה וַאֲמַר־לִי וּפְשַׁר מ
מִלַּיָּא יְהוֹדְעִנַּנִי ׃ אִלֵּין חיו
חֵיוָתָא רַבְרְבָתָא דִּי אִנִּין אַרְבַּע א
אַרְבְּעָה מַלְכִין יְקוּמוּן מִן־אַרְעָא
׃ וִיקַבְּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישֵׁי ע
עֶלְיוֹנִין וְיַחְסְנוּן מַלְכוּתָא עַד־על
עָלְמָא וְעַד־עָלַם עָלְמַיָּא ׃
אֱדַיִן צְבִית לְיַצָּבָא עַל־חֵיוְתָא רב
רְבִיעָיְתָא דִּי־הֲוָת שָׁנְיָא מִן־כָּלְּהֵון
דְּחִילָא יַתִּירָה שִׁנַּיהּ דִּי פַרְזֶל וט
וְטִפְרַיהּ דִּי־נְחָשׁ אָכְלָה מַדֱּקָה ו
וּשְׁאָרָא בְּרַגְלַיהּ רָפְסָה ׃ וְעַל
קַרְנַיָּא עֲשַׂר דִּי בְרֵאשַׁהּ וְאָחֳרִי דִּי
סַלְקַת k i

שביבין די־נור גלגלוהי נור ד
דלק ׃ נחר די־נור נגד ו
ונפק מן־קדמוהי אלף אלפים י
ישמשונה ורבו רבבן קדמוהי י
יקומון דינא יתיב וספרין פתיחו ׃
חזה הוית באדין מן־קל
מליא רברבתא די קרנא ממללא
חזה הוית עד די קטילת חיותא ו
והובד גשמה ויהיבת ליקידת א
אשא ׃ ושאר חיותא העדיו
שלטנהון וארכה בחיין יהיבת ל
להון עד־זמן ועדן ׃ הזה
הוית בחזוי ליליא וארו עם־ענני
שמיא כבר אנש אתה הוה ועד־
עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקר
הקרבוהי ׃ ולה יהב שלטן
ויקר ומלכו וכל־עממיא אמיא
ולשניא לה יפלחון שלטנה שלטן
עלם

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0147

לְהַשְׁנָיָה זִמְנִין וְדָת וְיִתְיַהֲבוּן בִּי
בִּירֵהּ עַד עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן
: וְדִינָא יִתִּב וְשָׁלְטָנֵהּ יְה
יְעַדּוֹן לְהַשְׁמָדָה וּלְהוֹבָדָה עַד ס
סוֹפָא : וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא
וּרְבוּתָא דִּי מַלְכְוָת תְּחוֹת כָּל־שׁ
שְׁמַיָּא יְהִיבַת לְעַם קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין
מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְכֹל שָׁלְטָנַיָּא
לֵהּ יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן :
עַד־כָּה סוֹפָא דִי מִלְּתָא אֲנָה דנ
דָנִיֵּאל שַׂגִּיא רַעְיוֹנַי יְבַהֲלֻנַּנִי וְזִיוַי
יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי וּמִלְּתָא בְּלִבִּי נטר
נִטְרֵת : בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ למ
לְמַלְכוּת בֵּלְשַׁאצַּר הַמֶּלֶךְ חָזוֹן נר
נִרְאָה אֵלַי אֲנִי דָנִיֵּאל אַחֲרֵי הַנִּרְאָה
אֵלַי בַּתְּחִלָּה : וָאֶרְאֶה
בֶּחָזוֹן וַיְהִי בִּרְאֹתִי וַאֲנִי בְּשׁוּשַׁן ה
הַבִּירָה אֲשֶׁר בְּעֵילָם

סלקת ונפלו מן־קדמיה תלה ו
וקרנא דכן ועינין לה ופם ממלל
רברבן וחזוה רב מן־חברתה׃
חזה הוית וקרנא דכן עבדא קרב
עם־קדישין ויכלה להון׃
עד די־אתה עתיק יומיא ודינא
יהיב לקדישי עליונין וזמנא מ
מטה ומלכותא החסנו קדישין׃
כן אמר חיותא רביעיתא מלכו רב
רביעיא תהוא בארעא די תשנא מן
־כל מלכותא ותאכל כל־ארעא ו
ותדושנה ותדקנה׃ וקרניא עשר
מנה מלכותא עשרה מלכין יקמו
יקמון ואחרן יקום אחריהון והוא
ישנה מן־קדמיא ותלתה מלכין
יהשפל׃ ומ
ומלין לצד עליא ימלל ולקש
ולקדישי עליונין יבלא ויסבר ל
להשניה

וַיַּךְ אֶת־הָאַיִל וַיְשַׁבֵּר אֶת־שְׁתֵּי ק
קְרָנָיו וְלֹא־הָיָה כֹחַ בָּאַיִל לַעֲמֹד
לְפָנָיו וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיִּרְמְסֵהוּ ו
וְלֹא־הָיָה מַצִּיל לָאַיִל מִיָּדוֹ׃
וּצְפִיר הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד־מְאֹד ו
וּכְעָצְמוֹ נִשְׁבְּרָה הַקֶּרֶן הַגְּדֹלָה ות
וַתַּעֲלֶינָה חָזוּת אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לאר
לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם׃ ו
וּמִן־הָאַחַת מֵהֶם יָצָא קֶרֶן אַחַת מ
מִצְּעִירָה וַתִּגְדַּל יֶתֶר אֶל־הַנֶּגֶב ו
וְאֶל־הַמִּזְרָח וְאֶל־הַצֶּבִי׃
וַתִּגְדַּל עַד־צְבָא הַשָּׁמָיִם וַתַּפֵּל א
אַרְצָה מִן־הַצָּבָא וּמִן־הַכּוֹכָבִים ו
וַתִּרְמְסֵם׃ וְעַד שַׂר הַצָּבָא
הִגְדִּיל וּמִמֶּנּוּ הֻרַים הַתָּמִיד והש
וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן מִקְדָּשׁוֹ׃ ו
וְצָבָא תִּנָּתֵן עַל־הַתָּמִיד בְּפָשַׁע ו
וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה וְעָשְׂתָה והצ

וְהִצְלִיחָה

הַמְּדִינָה וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי
עַל־אוּבַל אוּלָי׃ ע וָאֶשָּׂא ע
עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַיִל אֶחָד עֹמֵד
לִפְנֵי הָאוּבָל וְלוֹ קְרָנָיִם וְהַקְּרָנַיִם
גְּבֹהוֹת וְהָאַחַת גְּבֹהָה מִן־הַשֵּׁנִית
וְהַגְּבֹהָה עֹלָה בָּאַחֲרוֹנָה׃ ר
רָאִיתִי אֶת־הָאַיִל מְנַגֵּחַ יָמָּה וצ
וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וְכָל־חַיּוֹת לֹא־יע
יַעַמְדוּ לְפָנָיו וְאֵין מַצִּיל מִיָּדוֹ וע
וְעָשָׂה כִרְצֹנוֹ וְהִגְדִּיל׃ ו
וַאֲנִי הָיִיתִי מֵבִין וְהִנֵּה צְפִיר־הָע
הָעִזִּים בָּא מִן־הַמַּעֲרָב עַל־פְּנֵי כ
כָל־הָאָרֶץ וְאֵין נוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וְהַצָּפִיר
קֶרֶן חָזוּת בֵּין עֵינָיו׃ וַיָּבֹא
עַד־הָאַיִל בַּעַל הַקְּרָנַיִם אֲשֶׁר רא
רָאִיתִי עֹמֵד לִפְנֵי הָאוּבָל וַיָּרָץ א
אֵלָיו בַּחֲמַת כֹּחוֹ׃ וּרְאִיתִיו
מַגִּיעַ אֵצֶל הָאַיִל וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו
וַיַּךְ

הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה בא
בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ׃
הָאַיִל אֲשֶׁר־רָאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנָיִם
מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃ וְהַצָּפִיר
הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה א
אֲשֶׁר־בֵּין עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הוא
הָרִאשׁוֹן׃ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה
אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכֻיוֹת מִגּוֹי
יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃ וּבְאַחֲרִית
מַלְכוּתָם כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים יַעֲמֹד
מֶלֶךְ עַז־פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃
וְעָצַם כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת ב
יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית ע
עֲצוּמִים וְעַם קְדֹשִׁים׃
וְעַל שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ מִרְמָה בְּיָדוֹ ו
וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה יַשְׁחִית ר
רַבִּים וְעַל־שַׂר שָׂרִים יַעֲמֹד ובא
וּבְאֶפֶס יָד יִשָּׁבֵר׃ וּמַרְאֵה

וְהִצְלִיחָה : וָאֶשְׁמְעָה אֶחָד־
קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד קָדוֹשׁ ל
לַפַּלְמוֹנִי הַמְדַבֵּר עַד־מָתַי הֶחָזוֹן
הַתָּמִיד וְהַפֶּשַׁע שֹׁמֵם תֵּת וְקֹדֶשׁ ו
וְצָבָא מִרְמָס : וַיֹּאמֶר אֵלַי
עַד־עֶרֶב בֹּקֶר אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ מֵא
מֵאוֹת וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ : וַיְהִי
בִּרְאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הֶחָזוֹן וָא
וָאֲבַקְשָׁה בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי
כְּמַרְאֵה גָבֶר : וָאֶשְׁמַע קוֹ
קוֹל־אָדָם בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר
גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז אֶת־הַמַּרְאֶה :
וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי ו
וָאֶפְּלָה עַל־פָּנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן
בֶּן־אָדָם כִּי לְעֶת־קֵץ הֶחָזוֹן :
וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל־פָּנַי א
אָרְצָה וַיִּגַּע־בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי עַל־עמ
עָמְדִי : וַיֹּאמֶר הִנ
הָאַיִל

לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָיו׃
חָטָאנוּ וְעָוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרָדְנוּ ו
וְסוֹר מִמִּצְוֺתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ
וְלֹא שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְּשִׁמְךָ אֶל מְלָכֵינוּ ש
שָׂרֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ וְאֶל כָּל־עַם הא
הָאָרֶץ׃ לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה ו
וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים כַּיּוֹם הַזֶּה לְאִישׁ
יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ וּלְכָל־יש
יִשְׂרָאֵל הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים בְּכָל־ת
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתָּם שָׁם במע
בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בָךְ׃
יְהוָה לָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים לִמְלָכֵינוּ
לְשָׂרֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ ל
לָךְ׃ לַאדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הרח
הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת כִּי מָרַדְנוּ ב
בּוֹ׃ וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל י
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּתוֹרֹתָיו אש

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0154

הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת ה
הוּא וְאַתָּה סְתֹם הֶחָזוֹן כִּי לְיָמִים
רַבִּים׃ וַאֲנִי דָנִיֵּאל נִהְיֵיתִי
וְנֶחֱלֵיתִי יָמִים וָאָקוּם וָאֶעֱשֶׂה אֶת
־מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ וָאֶשְׁתּוֹמֵם עַל־
הַמַּרְאֶה וְאֵין מֵבִין׃ בִּשְׁנַת
אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִזֶּרַע
מָדָי אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל מַלְכוּת כַּשׂ
כַּשְׂדִּים׃ בִּשְׁנַת אַחַת לְמָלְכוֹ
אֲנִי דָּנִיֵּאל בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים מִסְפַּר
הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־
יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְמַלֹּאות לְחָרְבוֹת י
יְרוּשָׁלִַם שִׁבְעִים שָׁנָה׃ וָאֶתְּנָה
אֶת־פָּנַי אֶל־אֲדֹנָי הָאֱלֹהִים לְבַקֵּשׁ
תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוֹם וְשַׂק וָאֵפֶר׃
וָאֶתְפַּלְלָה לַיהוָה אֱלֹהַי ו
וָאֶתְוַדֶּה וָאֹמְרָה אָנָּא אֲדֹנָי הָאֵל ה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
לְאֹהֲבָיו

עָלֵינוּ כִּֽי־צַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ע
עַל־כָּל מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא
שָׁמַעְנוּ בְּקֹלוֹ ׃
וְעַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חז
חֲזָקָה וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה ח
חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ ׃
אֲדֹנָי כְּכָל־צִדְקֹתֶךָ יָשָׁב־נָא אַפְּךָ
וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלִַם הַר קדש
קָדְשֶׁךָ כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אבת
אֲבֹתֵינוּ יְרוּשָׁלִַם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה ל
לְכָל־סְבִיבֹתֵינוּ ׃
וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל־תְּפִלַּת
עַבְדְּךָ וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ ע
עַל־מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אד
אֲדֹנָי ׃ הַטֵּה אֱלֹהַי
אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה ש
שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא ש
שִׁמְךָ

אֲשֶׁר־־נָתַן לְפָנֵינוּ בְּיַד עֲבָדָיו הנ
הַנְּבִיאִים ׃ וְכָל־־יִשְׂרָאֵל ע
עָבְרוּ אֶת־־תּוֹרָתֶךָ וְסוֹר לְבִלְתִּי ש
שְׁמוֹעַ בְּקֹלֶךָ וַתִּתַּךְ עָלֵינוּ הָאָלָה
וְהַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר כְּתוּבָה בְּתוֹרַת מש
מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים כִּי חָטָאנוּ ל
לוֹ ׃ וַיָּקֶם אֶת־דְּבָרָיו א
אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלֵינוּ וְעַל־־שֹׁפְטֵינוּ א
אֲשֶׁר שְׁפָטוּנוּ לְהָבִיא עָלֵינוּ רָעָה
גְּדֹלָה אֲשֶׁר לֹא־־נֶעֶשְׂתָה תַּחַת כָּל
־־הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר נֶעֶשְׂתָה בירוש
בִּירוּשָׁלָם ׃ כא
כַּאֲשֶׁר כָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֵת ב
כָּל־־הָרָעָה הַזֹּאת בָּאָה עָלֵינוּ וְלֹא
־־חִלִּינוּ אֶת־־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ל
לָשׁוּב מֵעֲוֹנֵינוּ וּלְהַשְׂכִּיל באמ
בַּאֲמִתֶּךָ ׃ ויש
וַיִּשְׁקֹד יְהוָה עַל־־הָרָעָה וַיְבִיאֶהָ
עָלֵינוּ

וּבִין בַּדָּבָר וְהָבֵן בַּמַּרְאֶה ׃ ׳
שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל־־עַמְּךָ
וְעַל־־עִיר קָדְשֶׁךָ לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע ו
וּלְחָתֵם חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר עָוֹן וּלְהָבִיא
צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא
וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים ׃ ותד
וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־־מֹצָא דָבָר לה
לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַםִ עַד־־מ
מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה ושב
וְשָׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב ו
וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק העת
הָעִתִּים ׃ וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים
וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ וְהָעִיר
וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ
בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת ש
שֹׁמֵמוֹת ׃ וְהִגְבִּיר בְּרִית
לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ י
יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שק
שִׁקּוּצִים

שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל־צִדְקֹתֵינוּ
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ
כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים ׃
אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי ה
הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל־תְּאַחַר לְמַעַנְךָ
אֱלֹהַי כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־עִירְךָ ו
וְעַל־עַמֶּךָ ׃ וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר
וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְוַדֶּה חַטָּאתִי וְחַטַּאת
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּמַפִּיל תְּחִנָּתִי לִפְנֵי
יְהֹוָה אֱלֹהַי עַל־הַר קֹדֶשׁ אֱלֹהָי
׃ וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה
וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בחז
בֶחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מוּעָת בִּיעָת נֹגֵעַ
אֵלַי כְּעֵת מִנְחַת־עָרֶב ׃ וִי
וַיָּבֶן וַיְדַבֵּר עִמִּי וַיֹּאמַר דָּנִיֵּאל ע
עַתָּה יָצָאתִי לְהַשְׂכִּילְךָ בִינָה ׃
בִּתְחִלַּת תַּחֲנוּנֶיךָ יָצָא דָבָר וַאֲנִי
בָּאתִי לְהַגִּיד כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה וּב
וּבִין

וּגְוִיָּתוֹ כְתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמוֹרְאֵה ב
בָרָק וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו
וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל
דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן ׃
וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת־הַמ
הַמּוֹרְאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־הָיוּ עִמ
עִמִּי לֹא־רָאוּ אֶת־הַמּוֹרְאָה אֲבָל ת
חֲרָדָה גְדוֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ
בְּהֵחָבֵא ׃ וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי
וָאֶרְאֶה אֶת־הַמּוֹרְאָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
וְלֹא־נִשְׁאַר בִּי כֹּחַ וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי
לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ ׃
וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וּכְשָׁמְעִי
אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם עַל
־פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה ׃ וְהִנֵּה־יָד נָגְעָה
בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל־־בִּרְכַּי וְכַפּוֹת יר
יָדָי ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ־
חֲמוּדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר
אֵלֶיךָ

שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה וְנֶחֱ
וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל־שֹׁמֵם ׃
בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס ד
דָּבָר נִגְלָה לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר־נִקְרָא ש
שְׁמוֹ בֵּלְטְשַׁאצַּר וֶאֱמֶת הַדָּבָר וְצ
וְצָבָא גָדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר וּבִינָה
לוֹ בַּמַּרְאֶה ׃ בַּיָּמִים הָהֵם
אֲנִי דָנִיֵּאל הָיִיתִי מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה
שָׁבֻעִים יָמִים ׃ לֶחֶם הַמ
חֲמֻדוֹת לֹא אָכַלְתִּי וּבָשָׂר וָיַיִן לֹא
־בָא אֶל־פִּי וְסוֹךְ לֹא־סָכְתִּי ע
עַד־מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים
׃ וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי עַל־
יַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל הוּא חִדָּקֶל ׃
וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ
־אֶחָד לָבוּשׁ בַּדִּים וּמָתְנָיו חֲגֻרִים
בְּכֶתֶם אוּפָז ׃

וּגְוִיָּתוֹ

אל-העמד לנגדי אדני במראה נ
נהפכו צירי עלי ולא עצרתי כח
׃ והיך יוכל עבד אדני זה לדבר
עם אדני זה ואני מעתה לא יעמד
בי-כח ונשמה לא נשארה-בי ׃
ויסף ויגע-בי כמראה אדם ויחז
ויחזקני ׃ ויאמר אל-
תירא איש-חמדות שלום לך חז
חזק וחזק ובדברו עמי התחזקתי
ואמרה ידבר אדני כי חזקתני ׃
ויאמר הידעת למה באתי אליך
ועתה אשוב להלחם עם-שר פר
פרס ואני יוצא והנה שר-יון ב
בא ׃ אבל אגיד לך
את-הרשום בכתב אמת ואין אח
אחד מתחזק עמי על-אלה כי-א
אם-מיכאל שרכם ׃
ואני בשנת אחת לדריוש המדי ע

אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל־עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה
שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי מַרְעִיד׃
וַיֹּאמֶר אֵלַי אַל־תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי
מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת־
לִבְּךָ לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אל
אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ וַאֲנִי בָאתִי
בִּדְבָרֶיךָ׃ וְשַׂר מַלְכוּת פָּרַס
עֹמֵד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה
מִיכָאֵל אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים א
בָּא לְעָזְרֵנִי וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל
מַלְכֵי פָרָס׃ וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ
אֵת אֲשֶׁר־יִקְרָה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית ה
הַיָּמִים כִּי־עוֹד חָזוֹן לַיָּמִים׃
וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נת
נָתַתִּי פָנַי אַרְצָה וְנֶאֱלָמְתִּי׃
וְהִנֵּה כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל־ש
שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח־פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה
אל

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0163

ולא תעצר כוח הזרוע ולא יעמד
וזרעו ותנתן היא ומביאיה והילדה
ומחזקה בעתים ׃
ועמד מנצר שרשיה כנו ויבא א
אל־החיל ויבא במעוז מלך הצ
הצפון ועשה בהם והחזיק ׃
וגם אלהיהם עם־נסכיהם עם־ב
כלי חמדתם כסף וזהב בשבי יב
יבא מצרים והוא שנים יעמד מ
ממלך הצפון ׃ ובא
במלכות מלך הנגב ושב אל־אד
אדמתו ׃ ובניו יתגרו ואספו
המון חילים רבים ובא בוא ושטף
ועבר וישב ויתגרו עד־מעזה ׃
ויתמרמר מלך הנגב ויצא ונלחם
עמו עם־מלך הצפון והעמיד ה
המון רב ונתן ההמון בידו ׃
ונשא ההמון ירום לבבו והפי

עָמְדִי לְמַחֲזִיק וּלְמָעוֹז לוֹ ׃
וְעַתָּה אֱמֶת אַגִּיד לָךְ הִנֵּה־עוֹד ש
שְׁלֹשָׁה מְלָכִים עֹמְדִים לְפָרַס ו
וְהָרְבִיעִי יַעֲשִׁיר עֹשֶׁר גָּדוֹל מִכֹּל
וּבְחֶזְקָתוֹ בְעָשְׁרוֹ יָעִיר הַכֹּל אֵת מ
מַלְכוּת יָוָן ׃ וְעָמַד
מֶלֶךְ גִּבּוֹר וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב וְע
וְעָשָׂה כִּרְצוֹנוֹ ׃
וּכְעָמְדוֹ תִּשָּׁבֵר מַלְכוּתוֹ וְתֵחָץ ל
לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם וְלֹא לְאַח
לְאַחֲרִיתוֹ וְלֹא בְּמָשְׁלוֹ אֲשֶׁר מָשָׁל
כִּי תִנָּתֵשׁ מַלְכוּתוֹ וְלַאֲחֵרִים מִל
מִלְּבַד־אֵלֶּה ׃ וְיֶחֱזַק מ
מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב וּמִן־שָׂרָיו וְיֶחֱזַק עַל
עָלָיו וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב מִמְשׁ
מֶמְשַׁלְתּוֹ ׃ וּלְקֵץ שָׁנִים
יִתְחַבָּרוּ וּבַת מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב תָּבוֹא אֶל
־מֶלֶךְ הַצָּפוֹן לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים ו
וְלֹא

תִּהְיֶה ׃ וְיָשֵׁב פָּנָיו לְאִיִּים
וְלָכַד רַבִּים וְהִשְׁבִּית קָצִין חֶרְפָּתוֹ
לוֹ בִּלְתִּי חֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ ׃ וְיָשֵׁב
פָּנָיו לְמָעוּזֵּי אַרְצוֹ וְנִכְשַׁל וְנָפַל ו
וְלֹא יִמָּצֵא ׃ וְעָמַד
עַל־כַּנּוֹ מַעֲבִיר נוֹגֵשׂ הֶדֶר מלכ
מַלְכוּת וּבְיָמִים אֲחָדִים יִשָּׁבֵר ול
וְלֹא בְאַפַּיִם וְלֹא בְמִלְחָמָה ׃
וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ נִבְזֶה וְלֹא־נָתְנוּ
עָלָיו הוֹד מַלְכוּת וּבָא בְשַׁלְוָה ו
וְהֶחֱזִיק מַלְכוּת בַּחֲלַקְלַקּוֹת ׃
וּזְרֹעוֹת הַשֶּׁטֶף יִשָּׁטְפוּ מִלְּפָנָיו וי
וְיִשָּׁבֵרוּ וְגַם נְגִיד בְּרִית ׃
וּמִן־הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְמָה
וְעָלָה וְעָצַם בִּמְעַט גּוֹי ׃
בְּשַׁלְוָה וּבְמִשְׁמַנֵּי מְדִינָה יָבוֹא ו
וְעָשָׂה אֲשֶׁר לֹא־עָשׂוּ אֲבֹתָיו ואב
וַאֲבוֹת אֲבֹתָיו בִּזָּה וְשָׁלָל וּרְכוּשׁ

וְהִפִּיל רִבֹּאוֹת וְלֹא יָעוֹז ׃
וְשָׁב מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הָמוֹן
רַב מִן־הָרִאשׁוֹן וּלְקֵץ הָעִתִּים ש
שָׁנִים יָבוֹא בוֹא בְּחַיִל גָּדוֹל וּבר
וּבִרְכוּשׁ רָב ׃ וּבָעִתִּים
הָהֵם רַבִּים יַעַמְדוּ עַל־מֶלֶךְ הנג
הַנֶּגֶב וּבְנֵי פָּרִיצֵי עַמְּךָ יִנַּשְּׂאוּ לה
לְהַעֲמִיד חָזוֹן וְנִכְשָׁלוּ ׃
וְיָבֹא מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְיִשְׁפֹּךְ סֹלְלָה
וְלָכַד עִיר מִבְצָרוֹת וּזְרֹעוֹת הַנֶּגֶב
לֹא יַעֲמֹדוּ וְעַם מִבְחָרָיו וְאֵין כֹּחַ
לַעֲמֹד ׃ וְיַעַשׂ הַבָּא א
אֵלָיו כִּרְצוֹנוֹ וְאֵין עוֹמֵד לְפָנָיו וי
וַיַּעֲמֹד בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְכָלָה בְיָדוֹ
׃ וְיָשֵׂם פָּנָיו לָבוֹא ב
בְּתֹקֶף כָּל־מַלְכוּתוֹ וִישָׁרִים עִמּוֹ
וְעָשָׂה וּבַת הַנָּשִׁים יִתֶּן־לוֹ להש
לְהַשְׁחִיתָהּ וְלֹא תַעֲמֹד וְלֹא־לוֹ ת
תִהְיֶה

וְזָעַם עַל־־בְּרִית־־קֹדֶשׁ וְעָשָׂה וְשָׁב
וְיָבֵן עַל־־עֹזְבֵי בְּרִית קֹדֶשׁ ׃
וּזְרֹעִים מִמֶּנּוּ יַעֲמֹדוּ וְחִלְּלוּ המ
הַמִּקְדָּשׁ הַמָּעוֹז וְהֵסִירוּ הַתָּמִיד ו
וְנָתְנוּ הַשִּׁקּוּץ מְשׁוֹמֵם ׃
וּמַרְשִׁיעֵי בְרִית יַחֲנִית בַּחֲלַקּוֹת ו
וְעָם יֹדְעֵי אֱלֹהָיו יַחֲזִקוּ וְעָשׂוּ ׃
וּמַשְׂכִּילֵי עָם יָבִינוּ לָרַבִּים ונב
וְנִכְשְׁלוּ בְּחֶרֶב וּבְלֶהָבָה בִּשְׁבִי וב
וּבְבִזָּה יָמִים רַבִּים ׃
וּבְהִכָּשְׁלָם יֵעָזְרוּ עֵזֶר מְעָט וְנִלְווּ
עֲלֵיהֶם רַבִּים בַּחֲלַקְלַקּוֹת ׃
וּמִן־־הַמַּשְׂכִּילִים יִכָּשְׁלוּ לִצְרוֹת
בָּהֶם וּלְבָרֵר וְלַלְבֵּן עַד־־עֵת קֵץ כ
כִּי־־עוֹד לַמּוֹעֵד ׃ וְעָשָׂה
כִרְצוֹנוֹ הַמֶּלֶךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְגַּדֵּל עַל
כָּל־־אֵל וְעַל אֵל אֵלִים יְדַבֵּר נפל
נִפְלָאוֹת וְהִצְלִיחַ עַד־־כָּלָה זַעַם כ

לָהֶם יִבְזוֹר וְעַל מִבְצָרִים יְחַשֵּׁב
מַחְשְׁבֹתָיו וְעַד־עֵת׃
וְיָעֵר כֹּחוֹ וּלְבָבוֹ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב
בְּחַיִל גָּדוֹל וּמֶלֶךְ הַנֶּגֶב יִתְגָּרֶה ל
לַמִּלְחָמָה בְּחַיִל־גָּדוֹל וְעָצוּם עַד
־מְאֹד וְלֹא יַעֲמֹד כִּי־יַחְשְׁבוּ ע
עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת׃ וְאֹכְלֵי
פַת־בָּגוֹ יִשְׁבְּרוּהוּ וְחֵילוֹ יִשְׁטוֹף
וְנָפְלוּ חֲלָלִים רַבִּים׃
וּשְׁנֵיהֶם הַמְּלָכִים לְבָבָם לְמֵרָע ו
וְעַל־שֻׁלְחָן אֶחָד כָּזָב יְדַבֵּרוּ וְלֹא
תִצְלָח כִּי־עוֹד קֵץ לַמּוֹעֵד׃
וְיָשֹׁב אַרְצוֹ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל וּלְבָבוֹ
עַל־בְּרִית קֹדֶשׁ וְעָשָׂה וְשָׁב לאר
לְאַרְצוֹ׃ לַמּוֹעֵד
יָשׁוּב וּבָא בַנֶּגֶב וְלֹא־תִהְיֶה כרא
כָרִאשׁוֹנָה וְכָאַחֲרוֹנָה׃
וּבָאוּ בוֹ צִיִּים כִּתִּים וְנִכְאָה וְשָׁב
וזעם

וְיִשְׁלַח יָדוֹ בַּאֲרָצוֹת וְאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֹא תִהְיֶה לִפְלֵיטָה׃
וּמָשַׁל בְּמִכְמַנֵּי הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וּב
וּבְכֹל חֲמֻדוֹת מִצְרָיִם וְלֻבִים וּכ
וְכֻשִׁים בְּמִצְעָדָיו׃ וּשְׁמֻעוֹת
יְבַהֲלֻהוּ מִמִּזְרָח וּמִצָּפוֹן וְיָצָא ב
בְּחֵמָא גְדֹלָה לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים ר
רַבִּים׃ וְיִטַּע אָהֳלֵי
אַפַּדְנוֹ בֵּין יַמִּים לְהַר צְבִי־קֹדֶשׁ
וּבָא עַד־קִצּוֹ וְאֵין עוֹזֵר לוֹ׃
וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר ה
הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל־בְּנֵי עַמֶּךָ הוי
וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא־נִהְיְתָה
מִהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת
הַהִיא יִמָּלֵט עַמְּךָ כָּל־הַנִּמְצָא כָּתוּב
בַּסֵּפֶר׃ וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת־
עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה
לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃

כִּי נֶחֱרָצָה נֶעֱשָׂתָה ׃
וְעַל־אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו לֹא יָבִין וְעַל־
חֶמְדַּת נָשִׁים וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ לֹא י
יָבִין כִּי עַל־כֹּל יִתְגַּדָּל ׃
וְלֶאֱלֹהַּ מָעֻזִּים עַל־כַּנּוֹ יְכַבֵּד ול
וְלֶאֱלוֹהַּ אֲשֶׁר לֹא־יְדָעֻהוּ אֲבֹתָיו י
יְכַבֵּד בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבְאֶבֶן יְקָרָה ו
וּבַחֲמֻדוֹת ׃ וְעָשָׂה לְמ
לְמִבְצְרֵי מָעֻזִּים עִם־אֱלוֹהַּ נֵכָר א
אֲשֶׁר הִכִּיר יַרְבֶּה כָבוֹד וְהִמְשִׁילָם
בָּרַבִּים וַאֲדָמָה יְחַלֵּק בִּמְחִיר ׃
וּבְעֵת קֵץ יִתְנַגַּח עִמּוֹ מֶלֶךְ הַנֶּגֶב
וְיִשְׂתָּעֵר עָלָיו מֶלֶךְ הַצָּפוֹן בְּרֶכֶב ו
וּבְפָרָשִׁים וּבָאֳנִיּוֹת רַבּוֹת וּבָא בא
בַאֲרָצוֹת וְשָׁטַף וְעָבָר ׃
וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרַבּוֹת יִכָּשֵׁלוּ ו
וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב
וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן ׃

וישלח

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0171

אֲדֹנִי מָה אַחֲרִית אֵלֶּה ׃
וַיֹּאמֶר לֵךְ דָּנִיֵּאל כִּי־סְתֻמִים וַח
וַחֲתֻמִים הַדְּבָרִים עַד־עֵת קֵץ ׃
יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וה
וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל־
רְשָׁעִים וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ ׃
וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלָתֵת שִׁקּוּץ
שֹׁמֵם יָמִים אֶלֶף מָאתַיִם וְתִשְׁעִים
׃ אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ
לְיָמִים אֶלֶף שְׁלֹשׁ מא
מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וח
וַחֲמִשָּׁה ׃ י
וְאַתָּה לֵךְ
לַקֵּץ
וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד
לְגֹרָלְךָ לְקֵץ
הַיָּמִין
׃

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ
וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם
וָעֶד ׃ וְאַתָּה דָנִיֵּאל סְתֹם
הַדְּבָרִים וַחֲתֹם הַסֵּפֶר עַד־עֵת קֵץ
יְשֹׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדָּעַת ׃
וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל וְהִנֵּה שְׁנַיִם אח
אֲחֵרִים עֹמְדִים אֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת ת
הַיְאֹר וְאֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר ׃
וַיֹּאמֶר לָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר
מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר עַד־מָתַי ק
קֵץ הַפְּלָאוֹת ׃ וָאֶשְׁמַע א
אֶת־הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מ
מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר וַיָּרֶם יְמִינוֹ
וּשְׂמֹאלוֹ אֶל־הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בח
בְּחֵי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים ו
וָחֵצִי וּכְכַלּוֹת נַפֵּץ יַד־עַם קֹדֶשׁ ת
תִּכְלֶינָה כָל־אֵלֶּה ׃
וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וָאֹמְרָה א
אדני

communis fo.xxi.pag.ii.li.xiiii.le
ge וְהָגִיתִי בְּבֵל fo.xxiii.pag.i.lin.
vii. lege pro maſculini Maſculinū
pag.ii.lin.ii.lege. פַּעֲלְתִּי fo.xxiiii
pag.ii.li.vii.ante uerbum punctus
delendus eſt.fo. xxvii. pag.i.li.vl-
tima ſcribe ים ꝓ פי pag.ii.li, pe-
uultima בְּלֵב fo. xxxiii. pag. i.
linea .xv. ꝓ צוֹרִי lege צוּרִי & li.vl-
tima pro verba verbum. folio
.xxxiiij. pagina. i.linea. penultima
inſere ſtatim poſt .. apparet ut.
pagina .ii. .linea. .xiiii. lege
תתפקרתן fo. xxxv. pagina .ii.
linea. .xiiii. lege commutatur.
folio. xxxvi. pagi. ii. linea. vltīa
pro ila ſcribe Ali. folio. lx.
pagina.i. linea.penul. lege immu-
tabiles

Errores.

Hebrȩæ & Chaldȩæ vbiq; in me-
dia syllaba cũ dyphthongo æ lege
In titulo ꝑ quæ lege que sine dyph-
thongo. foli. ii. pagi. i. linea vii. lege
literæ. itidem & fo. iii. pag. i. li. pe-
nultima. fo. v. pag. i linea vltima le
ge solitario. folio eodẽ pag. ii. li. x.
pro -. .lege -: .fo. vi. pag. i. linea xiii
lege exercitio. fo. ix. pag. i. li i. lege
harmoniam & linea v. lege תְלִישָׁא
fo. xi. pag. i. linea iiii. pro, si ne ver-
borũ aut, lege sine verborũ, aut de-
leta uirgula post aut, eodẽ fo. pa.
ii. line. x. lege. יְמוֹת fo. xiii. pag. i.
linea vltima lege שְׁנַתַיִם foli. xiiii.
pag. ii. li. vii. lege רָשָׁע & li. x. lege
בְּהַקְּלַת fo. xvi. pag. ii. li. xii. lege
communis

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0175

tabiles. ſo.lxiiii. pa.i.li. penultima lege אֵלֶךְ ſo. li. pag. i. lin. xi. pro preciperent lege perciperent.

VVittembergæ .iii. Idus Aprilis. Anno.

M. D. XXV.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0176

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0177

Be 426.
8°
ULB Halle 3
003 864 294
D.
Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0178

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-7166/fragment/page=0179